

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Ekonomická fakulta

Skupina Světové banky a její podpora podnikání v transformujících se ekonomikách

Bakalářská práce

Studijní program: B6208 – Ekonomika a management
Studijní obor: 6210R015 – Ekonomika a management mezinárodního obchodu
Autor práce: **Petr Blaschke**
Vedoucí práce: Ing. Jaroslav Demel, Ph.D.

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTŮ, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Petr Blaschke**
Osobní číslo: **E13000466**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Ekonomika a management mezinárodního obchodu**
Název tématu: **Skupina Světové banky a její podpora podnikání
v transformujících se ekonomikách**
Zadávací katedra: **Katedra marketingu a obchodu**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Vývoj mezinárodní hospodářské spolupráce po 2. světové válce
2. Podpora zaměřená na podnikání v transformujících se ekonomikách
3. Skupina Světové banky - vývoj, instituce, činnost
4. Rozbor nástrojů podpory podnikání v transformujících se ekonomikách.
5. Zhodnocení podpory Světové banky

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: **35 normostran**

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

DURČÁKOVÁ, Jaroslava, Martin MANDEL a Josef TAUŠER. Mezinárodní finance. 2. dopl. vyd. Praha: Management Press, 2003. ISBN 80-726-1090-2.

KUBIŠTA, Václav, Martin MANDEL a Josef TAUŠER. Mezinárodní ekonomické vztahy. 2. dopl. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009.

ISBN 978-80-7380-191-5.

LIŠKA, Václav, Daniel STAVÁREK a Josef TAUŠER. Světové a regionální finanční instituce. Praha: Professional Publishing, 2003. ISBN 80-864-1940-1.

MARKOVÁ, Jana, Daniel STAVÁREK a Josef TAUŠER. Mezinárodní měnová spolupráce. Praha: Oeconomica, 2006. ISBN 80-245-1053-7.

ŠVEJNAR, Jan. Transition Economies: Performance and Challenges.

Journal of Economic Perspectives. 2002, Winter 2002: 3-28. ISSN 0895-3309.

Elektronická databáze článků ProQuest (knihovna.tul.cz).

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Jaroslav Demel, Ph.D.

Katedra marketingu a obchodu

Konzultant bakalářské práce:

JUDr. Eva Karhanová Horynová

Katedra podnikové ekonomiky a managementu

Datum zadání bakalářské práce: **2. listopadu 2015**

Termín odevzdání bakalářské práce: **31. května 2017**

prof. Ing. Miroslav Žižka, Ph.D.
děkan

doc. Ing. Jozefína Šimová, Ph.D.
vedoucí katedry

V Liberci dne 2. listopadu 2015

Prohlášení

Byl jsem seznámen s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracoval samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé bakalářské práce a konzultantem.

Současně čestně prohlašuji, že tištěná verze práce se shoduje s elektronickou verzí, vloženou do IS STAG.

Datum: 1.5. 2016

Podpis:

Anotace

Tato bakalářská práce s názvem *Skupina Světové banky a její podpora podnikání v transformujících se ekonomikách* se zabývá problematikou činností této instituce zejména v zemích s transformující se ekonomikou. V případě Světové banky se přitom nejedná o banku v běžném slova smyslu. Tato instituce není založena na komerčním základě a nejedná se o banku, do které zajdeme, pokud si chceme založit bankovní účet, získat půjčku nebo požádat o některou z dalších běžných bankovních služeb. Světová banka je mezinárodní organizace, jejímž cílem a hlavní prioritou je systematicky podporovat vyvážený a dlouhodobě udržitelný hospodářský růst v rozvojových zemích.

Klíčová slova

Skupina Světové banky, Světová banka, podpora podnikání, transformující se ekonomiky

Annotation

The World Bank Group and its Support of Business in Transition Economies

This Bachelor thesis called "The World Bank Group and its Support of Business in Transition Economies" deals with issues of operations of this institution particularly in countries with transition economy. In case of the World Bank it is not a bank in the ordinary sense of the word. This institution is not based on a commercial basis and it is not a bank where we go if we want to open an account, get a loan or ask for another ordinary bank service. The World Bank is an international institution which goal and top priority is to systematically promote stable and sustainable economic growth in developing countries.

Key words

The World Bank Group, The World Bank, support of business, transition economies

Poděkování

Rád bych na tomto místě poděkoval Ing. Jaroslavu Demelovi, Ph.D., vedoucímu méjí bakalářské práce, za jeho cenné rady, vřelé připomínky, vstřícnost a v neposlední řadě také za jeho drahocenný čas věnovaný mi při konzultacích, které jsme během tvorby této práce společně absolvovali. Jeho odborný dohled mi značně pomohl k jejímu úspěšnému dokončení.

Obsah

Seznam grafů.....	10
Seznam obrázků.....	11
Seznam tabulek.....	12
Seznam použitých zkratk a symbolů.....	13
Úvod.....	15
1 Mezinárodní hospodářská spolupráce po 2. světové válce	17
1.1 Konference v Bretton Woods.....	17
1.2 Vznik brettonwoodských organizací	20
2 Skupina Světové banky (WBG)	22
2.1 První kroky po založení Mezinárodní banky pro obnovu a rozvoj (IBRD)	22
2.1.1 Schůzky guvernérů IBRD a IMF na konferenci v Savannah	22
2.1.2 Zasedání rady výkonných ředitelů a volba prezidenta IBRD	23
2.1.3 Oficiální zahájení činnosti IBRD	25
2.1.4 Historický vývoj spolupráce Skupiny Světové banky a ČR/ČSR	27
2.2 Vývoj orientace a cílů Skupiny Světové banky.....	29
2.3 Organizační struktura Skupiny Světové banky	31
2.3.1 Rada guvernérů Světové banky	33
2.3.2 Rada ředitelů Světové banky.....	34
2.3.3 Prezident Skupiny Světové banky	35
2.4 Agencie Skupiny Světové banky a jejich orientace.....	36
2.4.1 Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj (IBRD).....	37
2.4.2 Mezinárodní sdružení pro rozvoj (IDA)	38
2.4.3 Mezinárodní finanční korporace (IFC)	39

2.4.4	Agentura pro mnohostranné investiční záruky (MIGA).....	40
2.4.5	Mezinárodní centrum pro řešení investičních sporů (ICSID)	41
3	Klasifikace tržních ekonomik a zemí s transformujícími se ekonomikami.....	42
3.1	Klasifikace tržních ekonomik podle vybraných mezinárodních organizací	42
3.1.1	Členění tržních ekonomik podle WB.....	43
3.1.2	Členění tržních ekonomik podle IMF	44
3.1.3	Členění tržních ekonomik podle UN	45
3.2	Specifické skupiny rozvojových zemí	46
3.3	Transformující se ekonomiky.....	46
4	Zhodnocení účinnosti Skupiny Světové banky	48
4.1	Nástroje podpory Světové banky.....	50
4.1.1	Úvěrová politika Světové banky	50
4.1.2	Podpora zemědělství.....	52
4.1.3	Investice do infrastruktury	53
4.1.4	Světové fondy	53
4.1.5	Číslo Doing Business	54
4.2	Analýza podpory Světové banky v transformujících se ekonomikách.....	57
4.3	Působení Světové banky v ČR/ČSR	61
4.3.1	Donorské aktivity ČR ve Světové bance.....	62
	Závěr	64
	Seznam použité literatury.....	66
	Citace	66
	Bibliografie	68
	Výroční zprávy WB.....	69
	Elektronické dokumenty.....	71

Seznam grafů

Graf 1: Alokace úvěrů WBG podle regionů v roce 2015.....	49
Graf 2: Počet projektů WB v jednotlivých zemích regionu Evropa a střední Asie	57
Graf 3: Výše úvěrů WB poskytnutých zemím Evropy a střední Asie (v mil. USD).....	58
Graf 4: Alokace úvěrů WB dle odvětví v regionu Evropa a střední Asie v roce 2015.....	59
Graf 5: Vývoj alokace úvěrů WB dle odvětví v regionu Evropa a střední Asie	60

Seznam obrázků

Obrázek 1: Skupina Světové banky - 5 institucí, 1 skupina.....	37
--	----

Seznam tabulek

Tabulka 1: První úvěry poskytnuté Světovou bankou	26
Tabulka 2: Největší akcionáři Světové banky	34
Tabulka 3: Klasifikace zemí podle WB	43
Tabulka 4: Výsledky činnosti WBG za rok 2015 v číslech	48
Tabulka 5: Finanční závazky WB v jednotlivých regionech v roce 2015 (v mil. USD)	49
Tabulka 6: Doing Business - hodnocení podnikatelského prostředí v ČR.....	55
Tabulka 7: Vymahatelnost smluvních závazků v různých kategoriích (Doing Business 2012)...	56

Seznam použitých zkratk a symbolů

CIS	Commonwealth of Independent States Společenství nezávislých států
FIAS	Foreign Investment Advisory Service (Poradenská služba pro zahraniční investice)
GEF	Global Environment Facility (Globální fond životního prostředí)
HDI	Human Development Index (Index lidského rozvoje)
HND	Hrubý národní důchod
HDP	Hrubý domácí produkt
IBRD	International Bank for Reconstruction and Development (Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj)
ICSID	International Centre for Settlement of Investment Disputes (Mezinárodní centrum pro řešení investičních sporů)
ICU	International Cleaning Union (Mezinárodní vypořádací unie)
IDA	International Development Association (Mezinárodní sdružení pro rozvoj)
IFC	International Finance Corporation (Mezinárodní finanční korporace)
IMF	International Monetary Fund (Mezinárodní měnový fond)

ITO	International Trade Organization (Mezinárodní obchodní organizace)
MDRI	Multilateral Debt Relief Initiative (Iniciativa na multilaterální odpůčtění dluhů)
MFLR	Ministerstvo financí Ľeské republiky
MIGA	Multilateral Investment Guarantee Agency (Agentura pro mnohostranné investiční záruky)
MPOĽR	Ministerstvo průmyslu a obchodu Ľeské republiky
MČPĽR	Ministerstvo ěivotního prostředí Ľeské republiky
UN	United Nations (Organizace spojených národů)
WB	World Bank (Světová banka)
WBG	World Bank Group (Skupina Světové banky)

Úvod

Předkládaná bakalářská práce se věnuje problematice činnosti Skupiny Světové banky (dále v této práci jen WBG) a analýze její podpory směřované do státní i soukromé sféry v rozvojových a transformujících se ekonomikách.

Cílem práce je na základě teoretické reflexe a aktuálních sekundárních dat a informací analyzovat strukturu WBG jako důležitě organizace působící v mezinárodním finančním i podnikatelském prostředí, jejíž strategická podpora chudých zemí dokáže přispívat přitom v nich na realizaci rozvojových projektů a ovlivnit je tak na desítky let dopředu, a nalézt konkrétní příklady uplatňovaných nástrojů podpory podnikání.

WBG se zabývá financováním a podporou různou konkrétních projektů v rozvojových zemích, zaměřených na rozvoj zemědělství, průmyslu, vzdělanosti a zdravotnických služeb, budování infrastruktury, komunikací, vytváření nových pracovních míst a přívahu soukromých investic, s cílem zabezpečit v těchto zemích vyvážený a dlouhodobě udržitelný hospodářský růst, což by mělo vést také k citelnému poklesu počtu lidí, kteří žijí v extrémní chudobě (v současné době stále více než 1 mld. světové populace) a vylepšit tak jejich každodenní životy.

Na úvod se práce věnuje vývoji mezinárodní hospodářské spolupráce po 2. světové válce, zejména pak soupeření mezi dvěma světovými velmocemi té doby – Velkou Británií a Spojenými státy. Stav, ve kterém se nacházelo hospodářství na konci války a snaha předejít krizi, která následovala po první světové válce, značně přispěly ke snaze najít společné řešení poválečné obnovy, což vedlo ke vzniku Mezinárodní banky pro obnovu a rozvoj (jedné z tzv. bretonwoodských organizací) jako první z institucí budoucí Světové banky (WB), respektive celé skupiny WBG.

Druhá kapitola se věnuje organizaci WBG jako celku – od prvních měsíců po jejím založení, přes cíle, až po organizační strukturu (vedení) celé instituce. Dále je v této kapitole rozebráno všech 5 institucí (tzv. agencií Světové banky), které spadají pod WBG. Pozornost je zde věnována především jejich specializaci a způsobu podpory členských zemí WBG. Nechybí zde ani zmínka o jejich aktuální členské základně

Třetí kapitola je věnována rozboru klasifikace tržních ekonomik podle několika významných mezinárodních organizací (WB, IMF a UN) s cílem vyjasnit a podrobněji definovat transformující se země klíčové pro tuto práci. Prostor je zde věnován i srovnání jednotlivých způsobů klasifikace a kritériím, která zmíněné mezinárodní organizace zohledňují při zařazování zemí do jednotlivých skupin.

V poslední kapitole jsou zanalyzovány některé konkrétní nástroje a zejména jejich dopad, kterými WBG, potažmo především organizace WB (IBRD + IDA), podporují vlády nebo soukromé investory ze svých členských zemí. Důraz je kladen především na oblast Evropy a střední Asie a na zhodnocení finanční podpory směřující do této části světa za uplynulých několik let, neboť právě v tomto regionu, který WBG samostatně vyhledává, můžeme nalézt země v transformujícím se procesu.

Práce je na vybraných místech doplněna zmínkami o důvodech pro kritiku této organizace a také především o vzájemné interakci mezi WBG a Českou republikou, která svůj přechod z transformující se na vyspělou zemi dokončila teprve před několika lety a dlouho se tak řadila, společně s řadou dalších zemí, zejména jihovýchodní Evropy, právě mezi zeměmi transformující se ekonomikou. Nyní se naopak na podporu těchto zemí sama aktivně podílí.

1 Mezinárodní hospodářská spolupráce po 2. světové válce

Vývoj mezinárodní hospodářské spolupráce v poválečném období byl značně ovlivněn nejen samotnou 2. světovou válkou, ale i hospodářskou krizí 30. let, která se svými negativními důsledky odrazila v následující dekádě nejen ve sféře ekonomické, ale i sociální. Většina zemí se snažila především co nejvíce ochránit svoji vnitřní ekonomiku a minimalizovat negativní dopady krize, tudíž nejlepší řešení viděly v zavádění protekcionistických opatření s cílem co nejvíce uzavřít ekonomiku vůči vnějším vlivům a zvykol se tak počet státních zásahů do mezinárodních vztahů, což mělo za následek rapidní pokles mezinárodního obchodu. Tato opatření však ještě více přispěla k dalšímu prohlubování krize (Marková, 2002).

Již před vypuknutím války byly tedy mezinárodní vztahy narušeny, samotná válka je pak zcela rozvrátila a prakticky přestal existovat mezinárodní obchod, značně se omezily mezinárodní finanční transakce a rapidně pokleslo i obchodování na finančních trzích (Marková, 2006).

Důsledky hospodářské krize a následná válka odhalily neschopnost koordinace jednotlivých zemí při řešení krizových situací a přispěly k uvědomění si nutnosti spolupráce v oblasti mezinárodních i hospodářských vztahů. Již v průběhu 2. světové války si představitelé a ekonomové většiny zúčastněných zemí uvědomovali, že je nutné tyto vztahy, narušené a rozvrácené jak samotnou válkou, tak i předcházející hospodářskou krizí, zcela reformovat. Především se chtěli zaměřit na obnovu a hospodářský rozvoj válkou zdevastovaných ekonomik a rozvoj mezinárodního obchodu (Kubišta, 2009).

1.1 Konference v Bretton Woods

Již v roce 1941, kdy byl konec války ještě v nedohlednu, vedly Spojené Státy a Velká Británie, jakožto světové obchodní velmoci té doby, řadu jednání s cílem vytvořit plány poválečného uspořádání a obnovy (Dolegal, 2008).

Po zkušenostech s hospodářským vývojem po první světové válce si všichni dobře uvědomovali, že poválečná obnova si vyžádá řadu reforem doprovázených značným úsilím s cílem zklidnit a stabilizovat hospodářskou situaci a také zajistit rozvoj mezinárodního obchodu (Kubišta, 2009).

Nejdůležitější jednání tohoto typu byla vedena na Mezinárodní finanční konferenci UN, která se konala v červenci roku 1944 ve městě Bretton Woods v americkém státě New Hampshire. Této konferenci se účastnili zástupci 44 zemí světa. Státy kontinentální Evropy byly většinou zastoupeny exilovými vládami, Československo reprezentoval tehdejší exilový ministr financí Ladislav Feierabend (Kubišta, 2009).

Klíčovou roli ve vyjednávání však měli zástupci právě již zmíněných Spojených států a Velké Británie – za Spojené státy poradce amerického ministra financí Harry Dexter White a za Velkou Británii ekonom John Maynard Keynes. Každý z nich předložil svůj plán na řešení poválečného uspořádání a vznik poválečných institucí, které měly přispět ke stabilizaci hospodářské situace (Kubišta, 2009).

Oba státy vstupovaly do jednání ve zcela odlišné pozici – během války se mezi nimi značně prohloubily rozdíly, které se do jisté míry odrazily i v předložených plánech. Pozice Velké Británie na poli mezinárodního obchodu slábla na úkor právě Spojených států, jejich hospodářství nebylo tak poškozeno válkou a dále se i americkému exportu. Británie byla velmocí minulosti, impérium zaoceánských kolonií se rozpadalo a s ním slábla i její hospodářská a politická moc. Na druhé straně stojící Spojené státy byly velmocí budoucnosti, jejich hospodářská i politická síla rostla. Navíc Británii později čekalo splácení dluhů vzetých z druhé světové války (Doležal, 2008).

Vzhledem k těmto skutečnostem je logické, že se zájmy obou států značně lišily. Tento fakt se projevil především v diskuzích týkajících se podoby mezinárodního finančního systému po ukončení 2. světové války. Británie se zoufale snažila udržet svůj vliv a po Spojených státech požadovala, aby jí pomohly nést náklady na válku. Spojené státy však měly diametrálně odlišné plány – chtěly Británii ještě více oslabit na poli politickém i ekonomickém, jednou pro vždy ukončit její vliv v zaoceánských koloniích a tím otevřít prostor pro svoje obchodní zájmy (Doležal, 2008).

Keynesův plán předpokládal vytvošení Mezinárodní vypořádací unie (International Clearing Union – ICU) a nové virtuální měny, tzv. Bancorů. ICU měla fungovat jako mezinárodní vypořádací centrum pro centrální banky jednotlivých států. Každá země by u této unie měla svůj účet, prostřednictvím kterého by mohla vyrovnávat pasivní saldo platební bilance (v případě potřeby deviz pro jeho vyrovnání by dané zemi bylo odevzdáno určité ekvivalentní množství virtuální měny a zemi, jejíž měnu by požadovala jiná země by bylo naopak určité množství bancorů poskytnuto). Tímto způsobem by se mohlo obchodovat s národními měnami (Dolegal, 2008).

Realizací tohoto plánu Keynes plánoval zisk ve výši až 26 mld. USD, které by byly použity na poválečnou obnovu. Založení ICU by vedlo ke stabilizaci měnové situace a také k rychlejšímu oživení britského hospodářství – bohatství Velké Británie vždy souviselo s mezinárodním obchodem a realizace této myšlenky by vedla k podpoře jejího exportu (Dolegal, 2008).

Harry D. White se ve svém plánu soustředil především na udržení stabilních měnových kurzů. Pořítal s vytvošením dvou institucí – Stabilizačního fondu a Banky pro obnovu a rozvoj. Zatímco fond měl přispět ke stabilizaci měnových kurzů, banka měla financovat poválečnou obnovu členských států a poskytovat jim dlouhodobé investiční úvěry. Obě instituce měly být financovány upisováním vkladů členských států (ve státních cenných papírech, národních měnách a ve zlatě). Z takto získaného kapitálu měly být členským zemím poskytovány úvěry. Tento plán přirozeně více narával Spojeným státům, jejichž hospodářství nebylo poškozeno válkou a i americký export měl rostoucí tendenci (Dolegal, 2008).

I přes rozdílné prvky obou plánů můžeme oba dva považovat za revoluční – do té doby totiž neexistovala žádná mezinárodní finanční instituce, která by prostřednictvím vzájemné spolupráce všech svých členů podporovala rozvoj mezinárodního obchodu a hospodářské stabilizace. Oba plány byly zaměřeny na podporu mezinárodního obchodu, neboť právě v něm oba odborníci viděli obrovský potenciál a budoucnost (Dolegal, 2008).

Na konferenci byla prezentována i řada dalších návrhů zabývajících se poválečným měnovým uspořádáním, avšak výsledný projekt byl výsledkem přijetí řady kompromisů právě mezi výše zmíněným americkým a britským plánem, i když více se svými prvky

přiblížoval americké verzi (většinou založení Banky pro obnovu a rozvoj), kterou prezentoval White. To jen potvrzovalo dominantní pozici Spojených států (Marková, 2002).

I na tomto lze demonstrovat silnější postavení Američanů, jejichž politická a hospodářská převaha nakonec zvítězila nad brilantností Keynesa, který již během války vedl mnoho diskuzí o budoucím poválečném uspořádání a finanční pomoci. Keynes byl v pozici slabšího, tudíž mu Američané pouze diktovali podmínky, za jakých budou ochotni Británii pomoci. Jednou z nich bylo, že se Británie vzdá svých investic v koloniích. V té době Američané viděli jako hlavního poválečného spojence Sovětský svaz (politické a vojenské napětí v podobě tzv. Studené války mezi komunistickými a západními státy bylo zatím ještě v nedohlednu) a Keynes tak se svojí argumentací, že ekonomicky oslabená Británie nebude schopná stát se Spojeným státem silným spojencem, neuspěl (Dolegal, 2008).

1.2 Vznik bretonwoodských organizací

Vznik budoucích tzv. bretonwoodských institucí měl v obou zemích šádu odpřecit i Britové se obávali, že jejich vznik ještě více umocní již samo o sobě stále více sílící postavení Spojených států v rámci mezinárodního obchodu právě na úkor Velké Británie. Naopak Američané byli přesvědčeni, že Spojené státy jsou samy o sobě dost silné a členství v mezinárodních institucích jim může jenom uškodit. Nicméně vláda Američanů vznik nových institucí podporovala. Vznik mezinárodních organizací podporovali především exportéři, kteří se pomalu vzpamatovali z hospodářské krize a v ohlédnutí mezinárodního obchodu pochopitelně viděli značný potenciál. Pro vznik těchto institucí, které měly přispět ke stabilizaci mezinárodní situace v mezinárodním obchodu, vyslovil svoji osobní podporu i tehdejší americký prezident Roosevelt, který byl přesvědčen, že díky své hospodářské kapacitě zaujmou Spojené státy pozici lídra ve světovém obchodu a pomohou při realizaci globálních ekonomických i sociálních reforem (Dolegal, 2008).

Mezi významné kritiky, kteří se postavili proti vzniku mezinárodních finančních institucí, patřily americké mezinárodní banky, které v nich spatřovaly nebezpečnou konkurenci

v oblasti mezinárodního platění peněz. Tyto banky nebyly oficiálními účastníky jednání, měly však značný zájmový vliv, který si plánovaly udržet. Obávaly se, že vznik brettonwoodských institucí by mohl posílit pozici států při vyjednávání s nimi nebo je úplně eliminovat z pole mezinárodních platělek (Dolegal, 2008).

Po intenzivních jednáních však účastníci konference oficiálně navrhli založení těchto organizací:

- Organizace pro mezinárodní obchod (International Trade Organization – ITO),
- Mezinárodní měnový fond (International Monetary Fund – IMF),
- Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj (International Bank for Reconstruction and Development – IBRD).

Nakonec však jedním ze závěrů brettonwoodské konference byl vznik pouze dvou z výše zmíněných mezinárodních institucí, které měly svojí činností přispívat k udržení dohodnutého měnového uspořádání a hospodářského rozvoje – IMF a pro tuto práci klíčové IBRD, nejstarší instituce celé dnešní WBG (Kubišta, 2009).

Od vzniku ITO bylo nakonec upuštěno, avšak její myšlenka byla realizována později ve Všeobecné dohodu o celních a obchodních doložkách (General Agreement on Tariffs and Trade), která položila základ dnešní Světové obchodní organizace, i u nás známé jako World Trade Organization (Dolegal, 2008).

I když dohoda o vzniku těchto dvou institucí byla podepsána již během konference v červenci 1944, v platnost vstoupila až o více než rok později – 31. prosince 1945. V tento den ji podepsaly vlády Chile, Mexika a Peru a ratifikoval ji tak dostatečný počet 28 zemí (včetně Československa), které jsou nyní považovány za zakládající členy obou institucí. Další země, které se konference účastnily, se postupně přidávaly (World Bank Group, 2013).

2 Skupina Světové banky (WBG)

Tato kapitola se věnuje vybraným organizačním záležitostem týkajících se WBG. Jsou zde shrnuty informace o oficiálním zahájení činnosti IBRD a problémech, kterým musela tato instituce čelit během prvních měsíců po svém založení. Také jsou zmíněny i první úvěry poskytnuté IBRD, chronologický vývoj působení I.R. ve WBG, postupný vývoj cílů a činnosti WBG, informace o její organizační struktuře a také o každé z pěti institucí tvořících WBG.

2.1 První měsíce po založení Mezinárodní banky pro obnovu a rozvoj (IBRD)

I když základní principy fungování IBRD byly projednány již během konference v Bretton Woods, stále zbývalo dořešit některé důležité otázky spojené s její činností. Stalo se tak v roce 1946 na úvodní schůzce guvernérů obou nově vzniklých brettonwoodských institucí (IBRD a IMF) v Savannah (Marková, 2006).

2.1.1 Schůzce guvernérů IBRD a IMF na konferenci v Savannah

Historicky první společná schůzce guvernérů obou brettonwoodských institucí se konala v americkém městě Savannah v březnu 1946. Předpokládalo se, že jednání budou probíhat v přátelské atmosféře a jejich cílem bude doladit pouze kosmetické úpravy již odsouhlaseného dokumentu. Aktéři jednání se však stali svůlnky bouřlivých střetů nejen mezi zástupci Spojených států a Velké Británie (Marková, 2006).

Na konferenci byla diskutována řada kontroverzních témat. Především jednoho z nejvládnějších sporů se stalo budoucí sídlo nově založených institucí. V dohodě o založení brettonwoodských institucí nebylo specifikováno konkrétní místo, určovala pouze fakt, že instituce by měly sídlit v zemi, která disponuje nejvládnějším podílem na celkovém objemu kvót, což v té době byly Spojené státy s více než 30% podílem (Marková, 2006).

Jak píše Dolegal (2008), Britové se báli politického vlivu na obě instituce ze strany USA, proto požíadovali, aby sídlo obou institucí nebylo umístěno do hlavního města, ale do New Yorku, daleko od Bílého domu. Američané však nakonec prosadili právo

Washington, což podle Britů odporovalo požadavku, aby sídla institucí nebyla těsně spjata s žádným hlavním městem jakéhokoli členského státu. Nicméně v únoru 1946 zde IBRD skutečně oficiálně zahájila svoji činnost s tím, že každý třetí rok bude probíhat tzv. výjezdní zasedání, které bude hostit vždy jedna z členských zemí.

V Savannah byla také definována náplň práce prezidenta IBRD, výkonných ředitelů i jejich zástupců a samozřejmě pozornost byla věnována i jejich finančním náhradám. Lhůta pro příjem prezidenta IBRD byl stanoven na 30 000 USD, výkonných ředitelů na 17 000 USD a jejich zástupci si měli vydělat 11 500 USD za rok. Pro porovnání: v této době činila roční mzda viceprezidenta Spojených států 15 000 USD a odměna britských členů britského parlamentu nedosahovala ani 4 000 USD za rok. Keynes označil výši těchto odměn, stejně jako umístění hlavního sídla obou institucí do Washingtonu, za skandální (World Bank Group, 2013).

2.1.2 Zasedání rady výkonných ředitelů a volba prezidenta IBRD

7. května 1946 proběhlo úvodní zasedání výkonných ředitelů IBRD. Zasedání mělo vést především ke zvolení prezidenta. Tiskové zprávy již před samotným zasedáním naznačovaly, že americký prezident Truman vybral pro tento post amerického politika Lewise W. Douglase, avšak tehdejšímu americkému ministrovi financí se nelíbilo jeho propojení s některými významnými institucemi z Wall Street a vznesl své právo veta proti jmenování Douglase do čela této organizace (World Bank Group, 2013).

Toto zasedání tak nakonec volbu prvního prezidenta nepřineslo. Dočasným předsedou rady výkonných ředitelů a de facto hlavou IBRD byl zvolen Emilio Collado, výkonný ředitel ze Spojených států, jakožto reprezentant země s největším podílem upsaných kvót na celkovém kapitálu organizace. Collado se dříve v roli amerického ministra financí účastnil i konference v Bretton Woods, takže dobře věděl, s jakým cílem byla IBRD založena a co se od této instituce očekávalo (World Bank Group, 2013).

První prezident IBRD byl výkonnými řediteli zvolen o měsíc později, 4. února 1946. Stalo se tak na základě návrhu amerického výkonného ředitele a dočasné hlavy IBRD Emilia Collada. Nově zvolený prezident Eugene Meyer, který se stal vůbec prvním oficiálním prezidentem dnešní WBG, se ujal prezidentského úřadu 18. února 1946 a Collado se tak mohl vrátit do své předchozí pozice výkonného ředitele reprezentujícího

Spojené státy. Zdlouhavý proces volby prezidenta byl tak konečný u konce (World Bank Group, 2013).

Meyerovým nejvyšším úkolem, vedle prvotního rozvoje nově vzniklé organizace, bylo přesvědčit nejen americké investory obchodující na finančních trzích, že nově vzniklá instituce představuje výbornou investici chráněnou před jakýmkoliv nepříznivým politickým vlivem. Tento úkol nebyl jednoduchý i mezinárodní investoři měli stále na paměti krizi, která následovala po první světové válce, a dávali si ohromný pozor na jakékoliv poskytování úvěrů v mezinárodním prostředí (World Bank Group, 2013).

Do toho musel nový prezident šetřit spory a názorové střety s radou výkonných ředitelů. Ta zastávala názor, že by se fungování IBRD mělo co nejdříve vyzkoušet v praxi a začít tak okamžitě poskytovat velký počet úvěrů, zatímco Meyer si stál za tím, že by se IBRD měla rozvíjet opatrně a opírat se o obezřetný finanční úsudek o úvěrujícím subjektu. Z tohoto důvodu se proti radě postavil a zamítl poskytnutí několika prvních navrhovaných úvěrů. Svět první úvěr IBRD poskytla dokonce až v době, kdy už prezidentský úřad vykonával Meyerův nástupce (World Bank Group, 2013).

Zde je nutné poznamenat, že Meyer byl přes střetech s radou výkonných ředitelů v o to těsnější pozici, že tehdejší organizační struktura WB dávala do rukou ohromnou moc právě výkonným ředitelům, kteří tuto organizaci prakticky řídili. Funkce prezidenta byla spíše reprezentativní. Změnou organizační struktury roli prezidenta posílil až Meyerův nástupce i John McCloy, který byl poučen rezignací svého předchůdce. Tím však nepřímo posílil vliv Spojených států na dlouhý ve WB, jelikož od této doby je podle neformálních dohod do jejího čela vždy volen právě Američan (Dolegal, 2008).

Na tomto faktu je možné opět demonstrovat sílu a význam Spojených států v poválečné době. V dalších mezinárodních organizacích neměly tak dominantní postavení, protože jejich sílu vyvažoval Sovětský svaz. Ten však v té době členství ve WB odmítl a Spojené státy tak neměly nikoho, kdo by jim překážel v cestě (Dolegal, 2008).

Meyer na svět post rezignoval 18. prosince 1946, již po česti měsících po svém jmenování. Byl přesvědčen, že svou misi splnil a znal dobře způsob k vybudování základů WB. Svoji rezignaci oznámil i tehdejší viceprezident Harold D. Smith, byl však pověřen dočasným vedením organizace. Bylo dohodnuto, že odstoupí až poté, co bude jmenován nový

prezident. Jeho jmenování se však Smith nedožil i náhle zemřel v lednu 1947, měsíc po Meyerově rezignaci na post prezidenta a IBRD se tak ani ne rok po založení ocitla na dlouhé tři měsíce bez svého prezidenta i viceprezidenta (World Bank Group, 2013).

Na tuto dobu byl předsedou rady výkonných ředitelů znovu pověřen Emilio Collado (výkonný ředitel za USA), který de facto ze své pozice vedl organizaci při absenci jejího formálního vedení (World Bank Group, 2013).

2.1.3 Oficiální zahájení činnosti IBRD

Datum pro zahájení činnosti IBRD bylo stanoveno na 25. června 1946. K tomuto dni měla tato instituce 26 zaměstnanců, 12 výkonných ředitelů a 38 členských států, jejichž vlády byly vyzvány ke splacení části svých závazků za upsané vklady (2 % z upsané částky měla být splacena ve zlatě nebo USD, 3 % v národních měnách jednotlivých států). Dohromady musely zakládající země postupně splatit celkem 20 % ze svých upsaných vkladů. Zbýlých 80 % se nesplácelo a tvořilo rezervu splatnou na požádání pro případ nutnosti krytí poskytnutých úvěrů. Extrémy upsaných vkladů představovaly na jedné straně Spojené státy s 317 500 000 USD, na straně druhé Panama, která upsala nejmenší částku ve výši pouhých 20 000 USD (World Bank Group, 2013).

V soulasně době se splácí pouze 1 % v USD a 9 % v národní měně. K poskytování úvěrů WB využívá pouze splacenou část vkladů, zbytek slouží výlučně jako rezerva za poskytnutými úvěry (Dolegal, 2008).

Problematická je část vkladů splacená v USD. Vzhledem ke zhodnocení/znehodnocení národní měny může docházet ke vzniku kurzových rozdílů. V případě oslabení národní měny je daná členská země povinna doplatit vzniklý rozdíl, pokud se daná národní měna naopak zhodnotí, je WB povinna rozdílovou částku členské zemi nahradit. Výhodu mají v tomto případě Spojené státy i vzhledem k vázanosti ostatních měn právě na USD nemusejí provádět žádné finanční operace související s vypořádáním těchto rozdílů (Dolegal, 2008).

Činnost WB se po jejím založení dostávala do povědomí států velmi pomalu, o čemž svědčí i fakt, že do konce září byly zaregistrovány pouze dvě oficiální žádosti o úvěr. Oficiálně první žádost o úvěr přišla z Francie, která žádala částku 500 mil. USD

na nákup a import vybavení a materiálů potřebných k uskutečnění obecného plánu poválečné rekonstrukce a modernizace. Tento úvěr byl radou výkonných šeditelů schválen, i když Francie nakonec z požadované částky obdržela pouze polovinu – 250 mil. USD, a stal se tak úvěrem č. 0001, jedním z nejvláštích blhem prvních 50 let působení WB. Prostředky získané z úvěru byly investovány do modernizace ocelářského průmyslu; nákup lokomotiv, nákladních vozidel, lodí a soukromých letadel vedl k vylepšení přepravního systému a dopravy. Přehled několika prvních úvěrů schválených a poskytnutých WB je zachycen v následující tabulce č. 1 (World Bank Group, 2013).

Tabulka 1: První úvěry poskytnuté Světovou bankou

Číslo úvěru	Čadatel	Výše úvěru v mil. USD
0001	Francie	250
0002	Nizozemsko	195
0003	Dánsko	40
0004	Lucembursko	12
0005	Chile	13,5
0006		2,5

Zdroj: vlastní zpracování podle World Bank Group Archivistů Chronology 1944-2013

Zajímavé je zde porovnání činnosti WB s realizací tzv. Marshallova plánu, který začali Američané aplikovat po skončení 2. světové války a do určité míry tím obcházelí snažení a aktivity WB, kterou prakticky odstavili na vedlejší kolej. Američané do poničených evropských států exportovali jídlo, oblečení a stroje, s cílem nastartovat ekonomický růst tak, aby tyto země byly schopné co nejdříve splácet svoje válečné dluhy vůči Spojeným státům. Ty se tak v té době staly nejvláštím dovozcem do Evropy (Dolegal, 2008).

Na konferenci v Bretton Woods bylo dohodnuto, že základní kapitál WB bude činit 10 mld. USD (rozložen na 100 000 ks akcií o nominální hodnotě 100 000 USD). Vzhledem k platebním potížím některých členů bylo WB do konce roku 1947 přislíbeno 8 mld. USD. Když k tomu přišel fakt, že členské země musely, na základě uzavřených dohod, splatit pouhých 20 % upsaného vkladu, vyjde nám, že WB ve svých začátcích hospodařila s kapitálem pouhých 1,6 mld. USD. Poskytnutí několika prvních půjček tak zákonitě vedlo k pozastavení činnosti a přehodnocení programu. Zatímco realizace Marshallova plánu poskytla do začátku 50. let pomoc za více než 40 mld. USD, pak WB na tyto účely vynaložila – pouze – necelé 2 mld. USD. Její polínání v oblasti poválečné obnovy

se tak stalo, ve srovnání s americkým Marshallovým plánem, zcela zanedbatelným (Dolegal, 2008).

2.1.4 Historický vývoj spolupráce Skupiny Světové banky a ČR/ČSR

Níže je chronologicky zachycen vývoj přistoupení ČR (nejdříve též ČSR) v rámci organizací WBG tak, jak jsou popsány v publikaci The World Bank Group Archivists' Chronology 1944-2013. Jedná se především o data vzniku členství v jednotlivých agencích WBG, přes přerušení a pozdější obnovení členství, až po graduaci ČR mezi dárce finančních prostředků. O úvlech, které ČSR v rámci svého členství ve WBG přepala, se podrobněji zmiňuje kapitola 4.3.

1. - 22. ledna 1944

Československo je jednou ze 44 zemí zastoupených na konferenci v Bretton Woods, kde je přijata dohoda o vzniku tzv. brettonwoodských organizací – IBRD a IMF.

27. prosince 1945

Československo tuto dohodu podepisuje společně s dalšími 20 zeměmi a stává se tak jedním ze zakládajících členů IBRD i IMF.

31. prosince 1954

Československu je zrušeno členství v IBRD. Důvodem je na jeho území vládnoucí komunistický režim a s tím související neplnění jedné ze základních povinností – poskytování informací o národní ekonomické situaci.

20. září 1990

Československo se znovu stává členem IBRD, nově také dalších přidružených agencí WBG – IDA, IFC a MIGA.

8. dubna 1992

Československo se připojuje i k poslední z pěti institucí tvořících WBG – ICSID.

1. ledna 1993

Po rozpadu Československa na dva samostatné státy zaniká i jeho členství ve všech organizacích, avšak ihned k 1. 1. 1993 vstupuje do účinnosti nové členství tentokrát již samostatné České republiky ve čtyřech institucích WBG i.e. IBRD, IDA, IFC a MIGA. Členství rozpadlého Československa v ICSID nahrazuje ČR později i.e. k 23. dubnu 1993.

26. září 2000

V Praze se koná výroční zasedání WBG a IMF. Probíhající jednání jsou poznamenána násilnými protesty proti globalizaci a zasedání končí o den dříve, než bylo původně plánováno. Avšak jak ze strany WBG, tak ze strany IMF jsou jednání označena za úspěšná.

18. dubna 2005

Česká republika již nadále nepotřebuje čerpat zdroje WBG a vzhledem k příznivému hospodářskému vývoji vyjadřuje svůj zájem o změnu svého postavení v této organizaci. ČR již dále nechce být v pozici příjemce úvěrů a technické pomoci, ale chce se stát zdrojem jejich čerpání a sama se tak aktivně podílet na pomoci rozvíjejícím se ekonomikám. Změna statusu ČR je oficiálně potvrzena k 27. únoru 2006, o den později prezident WBG osobně navštívil Prahu a zapojuje se do oslav, které jsou výsledkem úspěšného vývoje země z příjemce mezinárodní pomoci na aktivního partnera přispívajícího k mezinárodní spolupráci. ČR je přeřazena z kategorie rozvojových a transformujících se zemí mezi země vyspělé.

I po tzv. graduaci má ČR nárok v omezené míře čerpat bezplatnou technickou asistenci v následujících 3 letech. V rámci této asistence provedla WBG na našem území zhodnocení pojišťovnického sektoru, studii v oblasti penzijního pojištění a definováním určitých podmínek rovněž přispěla k větší ochraně spotřebitele na finančních trzích. Od roku 2008 je ČR již výhradně dárce finančních prostředků (tzv. čistým donorem) a podílí se tak na oficiální rozvojové pomoci chudým, rozvojovým a transformujícím se zemím (MFLR, 2014).

2.2 Vývoj orientace a cílů Skupiny Světové banky

Přvodním posláním WBG bylo, jak napovídá již samotný název její první instituce založené v roce 1944 – Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj, poskytovat finanční a technickou pomoc při rekonstrukci válkou zničených evropských ekonomik, asistovat v jejich rozvoji prostřednictvím poskytování dlouhodobých finančních zdrojů a podporovat rozvoj soukromých zahraničních investic směřujících do těchto zemí poskytováním záruk nebo kapitálové účasti na nich (Durláková, 2003).

Během 50. a 60. let se WBG začala orientovat také na potřeby svých nových členů především z Latinské Ameriky, Afriky a Asie, avšak ještě v těchto letech poskytla rozsáhlé půjčky vyspělým evropským zemím. WBG se podílela na financování celé řady projektů orientovaných na ekonomický rozvoj, jakými byly například budování dopravní infrastruktury, přehrad, elektráren a rozvodných elektrických sítí. Na významnosti stále více získávala i technická pomoc poskytovaná WBG, jelikož členské země žádaly informace, jak efektivně hospodařit s finančními prostředky získanými z bankovních fondů (World Bank, 2016d).

Později, v 70. letech, se WBG začala stále více orientovat na rozvojové země a postupně tak byl zavržen její přechod z vyspělých ekonomik negativně poznamenaných druhou světovou válkou na rozvojový svět, kam v dnešní době směřuje naprostá většina úvěrů. Poslední úvěr směřující do západoevropské země byl poskytnut začátkem 80. let Portugalsku (Marková, 2002).

Až do začátku 70. let byla většina projektů (kolem 70 %) určena na financování rozvoje infrastruktury (budování silniční a železniční sítě, přístavů, energetiky), jehož cílem bylo vytvoření vhodných podmínek pro příliv dalších zahraničních investic. WBG však nebyla spokojena s efektivitou svých programů, a tak se začala významně orientovat na podporu soukromého zemědělství. To se mělo stát nástrojem k navýšení produkce potravin, přispět k růstu zaměstnanosti, příjmů a spotřeby venkovského obyvatelstva. V této době tak WBG začíná naplno využívat svůj potenciál a klade důraz na rozvoj, zatímco rekonstrukce válkou negativně poznamenaných ekonomik již ustupuje do pozadí (Dolegal, 2008).

Podporou tzv. malého farmáře se tak WBG začíná zabývat na boj s chudobou. Její nové projekty se nyní soustředí více na potřeby obyvatel než výlučně na budování materiálové

národních projektů i zdraví a výživa obyvatel, rozvoj venkova. Realizace takto orientovaných projektů se měla přímo dotknout chudého obyvatelstva a vylepšit jeho podmínky pro život (World Bank, 2016d).

Ke změně orientace WBG nejspíše přispělo i obvinění ze strany USA, které se týkalo přímek státnímu sektoru v rozvojových zemích (s tím související nedostatečná podpora soukromého sektoru) a financování neefektivních projektů. USA tlačily WBG k intenzivnější podpoře a využití kapitálu právě do soukromého sektoru tak, aby se rozvojové země měly možnost rychleji integrovat do světového hospodářství (Dolegal, 2008).

V 80. letech se WBG musela vypořádat se stále více rostoucí zadlužeností rozvojových zemí, která vyústila v dluhovou krizi. Rozvojové země nebyly schopné dodržovat termíny splacení svých dluhů. Na společném výjezdním zasedání WBG a IMF v roce 1985 v Soulu byl přijat tzv. Bakerův plán. Jednalo se o výzvu komerčním bankám, aby dlužníkům i přes jejich platební neschopnost stále poskytovaly další půjčky. Vládní představitelé si uvědomovali, že jedinou cestou, jak zabezpečit řádné splácení dluhů, je zabezpečení dlouhodobě udržitelného vysokého tempa růstu v rozvojových zemích. Komerční banky tak začaly poskytovat nové úvěry, přispívaly odklad splátek zadluženým zemím, ovšem pouze v případě, že tyto země okamžitě zahájí jednání s WB o koordinaci ekonomických reforem (Dolegal, 2008).

V průběhu 90. let se WBG přeměňuje na moderní instituci, jejíž prioritou se, kromě podpory ekonomického rozvoje potřebných zemí, stává ochrana životního prostředí, ale i boj proti onemocnění AIDS v nejchudších zemích, kde je výskyt tohoto onemocnění nejkoncentrovanější. Určitá změna orientace je patrná i z rozložení oblastí, do kterých půjčky směřují i zatímco v roce 1980 směřovalo do energetiky více než 20 % z celkového objemu půjček, dnes jsou to pouze 2 %. Naopak, půjčky směřující do zdravotnictví, výživy a vzdělání vzrostly během 20 let z 5 % v roce 1980 na 25 % v roce 2000 (Dolegal, 2008).

V současné době se WBG specializuje na podporu rozvojových a nejchudších zemí po celém světě. Pro tyto země představuje zdroj finanční a technické pomoci a podporuje je, mimo jiné, prostřednictvím poskytování půjček s nízkým úrokem, bezúročných úvěrů a grantů na konkrétní projekty související s rozvojem vzdělanosti, zdravotnických služeb,

vytvášením nových pracovních míst, ale i s budováním infrastruktury, zlepšením životního prostředí a obnovou ekonomik zničených živelnou katastrofou. Cílem všech těchto aktivit je podpořit růst mezinárodního obchodu a mezinárodní investiční činnosti pro rozvoj výrobních kapacit členských zemí, což by podle WB mělo vést ke zvyšování produktivity, životní úrovně a zlepšování pracovních i životních podmínek v těchto oblastech (Lernohlávková, 2007).

Garance WBG napomáhají tomu, že investoři snižují svá rizika spojená s investováním do často nestabilního ekonomického a politického prostředí, kterým rozvojové země a země na přechodu k tržnímu hospodářství disponují, a nebojí se tak do nich investovat. Kapitálová účast WBG na projektech také zvyšuje jejich atraktivitu pro případné investory (Dolegal, 2008).

WBG v současné době směřuje veškerou svou činnost ke splnění dvou hlavních vytyčených cílů, kterých by tato organizace ráda dosáhla do roku 2030:

- snížení počtu lidí žijících v extrémní chudobě (s méně než 1,90 USD na den) na méně než 3 %,
- podpora stabilního hospodářského růstu tak, aby se o 40 % navýšil příjem nejchudších 40 % obyvatel každé rozvojové země (World Bank, 2016h).

Těchto cílů WBG je dosahováno prostřednictvím realizace široké škály projektů směřujících do těchto oblastí: rozvoj lidských zdrojů, ochrana životního prostředí, růst soukromého sektoru, podpora ekonomických reforem, potírání korupce, pomoc zemím zasáženým válečnými konflikty a stimulace investic (Liška, 2003).

2.3 Organizační struktura Skupiny Světové banky

Všechny instituce WBG jsou vlastněny členskými zeměmi, respektive jejich vládami. Ty jsou tak prakticky akcionáři institucí WBG, přičemž výše jejich podílu na kapitálu těchto institucí je odvozena od velikosti dané ekonomiky. To znamená, že zde neplatí pravidlo „Jedna země i jeden hlas“, nýbrž je zde zohledněna ekonomická síla země. Chudé země pro které byla WB původně zřezena, jsou zde tak již od začátku znevýhodněny (Dolegal, 2008).

Díky ručení členských států za její závazky se WBG jako jeden z mála emitentů cenných papírů může chlubit ratingem Super AAA. Pro investora tak její cenné papíry představují nejmenší možné riziko, které je podtrženo ještě tím, že dosud nenastal případ nesplacení půjčky ze strany dlužnické země (Dolegal, 2008).

WBG prodává své dluhopisy jak vládám (zejména prostřednictvím centrálních bank), tak soukromým investorům (penzijní fondy, pojišťovny, obchodní banky). Díky svému ratingu si WBG půjčuje peníze za tak nejvýhodnějších podmínek na trhu a může pak členským zemím poskytnout mnohem levnější úvěry, než by si tyto země dokázaly samy zajistit. Úvěrová politika WBG je limitována striktním pravidlem, kterým vlády hlavních akcionářů trvají na tom, aby WBG byla schopna krýt svoje půjčky prostřednictvím základního kapitálu a rezerv, celkový objem půjček tedy nesmí přesáhnout výši upsaného základního kapitálu a rezerv. Toto pravidlo má zabezpečit ochranu věřitelů pro případ, že dojde k nesplacení půjček dlužnickými zeměmi (Dolegal, 2008).

Největšími akcionáři WBG jsou Spojené státy americké, následovány Japonskem, Čínou a Německem. Každá z institucí WBG (s výjimkou Mezinárodního centra pro řešení investičních sporů či ICSID) je řízena prostřednictvím rady guvernérů a rady výkonných ředitelů (World Bank, 2016e).

V porovnání s ostatními agencemi WBG disponuje odlišnou organizační strukturou právě ICSID. Tato agencie není řízena radou guvernérů, nevytváří ani radu výkonných ředitelů, nýbrž je řízena správní radou (Administrative Council), v jejímž čele stojí prezident WBG a její členové jsou zástupci všech členských států, a za každý stát jeden člen (MFLR, 2014).

WBG disponuje v současné době více než 12 000 zaměstnanci, kteří pocházejí ze 120 zemí světa. Kromě svého sídla ve Washingtonu má tato instituce 127 poboček ve 37 členských zemích po celém světě. Nejvýznamnější z nich jsou v Paříži, New Yorku, Ženevě a Tokiu (World Bank Annual Report, 2015).

Vzhledem ke své úplné právní subjektivitě se majetek WBG nemůže stát předmětem žádné vnější kontroly, stejně tak nepodléhá konfiskaci ani žádným jiným místním omezením. Archívy WBG nejsou přístupné a její aktiva jsou plně osvobozena od výbřhu daní včetně zdanění dividend. Zdanění nepodléhají ani platy zaměstnanců (Dolegal, 2008).

Tato subjektivita má své opodstatnění, jelikož se WBG svými činnostmi orientuje na chudé a rozvojové země kde ještě v mnoha případech není zaručena demokratická vláda a dodržování zákona. Na druhé straně však nahrává kritikům, protože WBG svoji imunitu využívá i jako jakýsi štít a brání se zveřejnění údajů o financování kontroverzních projektů, což podporuje možné domněnky o netransparentnosti jejího jednání. Tomu nahrává i fakt, že WBG nepodléhá externímu auditu, což znamená, že všichni jsou odkázáni pouze na zdroje zveřejněné samotnou WBG. To může vést ke zkreslování skutečnosti a pochybnostem o její činnosti (Dolegal, 2008).

2.3.1 Rada guvernérů Světové banky

Rada guvernérů (Board of Governors) je nejvyšší rozhodovací orgán WB. Všechny členské země jsou v ní zastoupeny guvernérem a jeho zástupcem, kteří jsou jmenováni na dobu 5 let s možností opětovné zvolení. Zpravidla se jedná o ministra financí nebo guvernéra centrální banky (World Bank, 2016b).

Českou republiku v radě guvernérů v souladu zastupuje Ing. Andrej Babiš, vicepremiér a ministr financí ČR. Jako jeho zástupce nefiguruje guvernér centrální banky, nýbrž JUDr. Ing. Lenka Jurošková, Ph.D., náměstkyně ministra financí (World Bank, 2016c).

Jako orgán s nejvyššími rozhodovacími pravomocemi má rada guvernérů ve své kompetenci rozhodování o klíčových otázkách týkajících se členství (rozhoduje o přijetí nových členů nebo naopak o pozastavení/zrušení existujícího členství), schvaluje rozpočet, projednává změny základního kapitálu, použití čistého zisku, schvaluje účetní závěrky, aj. Rada guvernérů se schází každý rok na podzim na pravidelném výročním zasedání společně s radou guvernérů IMF (Marková, 2002).

Každé setkání rady guvernérů je usnášeníschopné, pokud jsou přítomni alespoň dvoutřetiny guvernérů. Při hlasování je pro přijetí návrhu zapotřebí více než 50 % všech hlasů, ve výjimečných případech však i více než 75 % hlasů. Je ale potřeba mít na paměti, že hlasy jednotlivých guvernérů mají rozdílnou váhu, která je odvozena od výše podílu dané země na kapitálu IBRD (Dolegal, 2008).

Pokud je daná země členem více institucí WBG, zvolení guvernéři a jejich zástupci jsou de facto i členy rady guvernérů těchto agencí (IBRD, IDA a IFC). Výjimku tvoří MIGA,

její rada guvernérů je volena samostatně nezávisle na ostatních institucích WBG. Stejně je tomu v případě Rady ředitelů této instituce (World Bank, 2016b).

2.3.2 Rada ředitelů Světové banky

Výkonný orgán WB je rada ředitelů (Board of Directors) je se skládá z prezidenta WBG a 25 výkonných ředitelů. 6 největších akcionářů WB (USA, Japonsko, Čína, Německo, Francie a Velká Británie) disponují možnostmi jmenovat každého svého zástupce, zatímco ostatní členské země jsou sdruženy do tzv. konstituencí, které jsou reprezentovány jako celek vždy jedním voleným výkonným ředitelem. Uspořádání vztahů a pravomocí uvnitř jednotlivých konstituencí není v pravomoci WBG, nýbrž jednotlivých zemí, jejichž zástupci mezi sebou uzavírají dohody o svých právech a povinnostech (Marková, 2002).

Tabulka 1. 2 nabízí přehled čestí největších akcionářů WB. Jak již bylo řečeno výše, jedná se o země, které mají právo každá jmenovat svého zástupce do rady ředitelů. V tabulce je mimo konkrétních zástupců těchto zemí uveden i počet jejich hlasovacích práv (v nominálním i procentuálním vyjádření).

Tabulka 2: Největší akcionáři Světové banky

#	Země	ředitel	Počet hlasů	
			Nominální	%
1.	USA	Matthew McGuire	384 356	16,65
2.	Japonsko	Masahiro Kan	166 122	7,20
3.	Čína	Shixin Chen	107 272	4,65
4.	Německo	Ursula Müller	97 252	4,21
5.	Francie	Hervé de Villeroché	91 082	3,95
6.	Velká Británie	Melanie Robinson	91 082	3,95

Pozn.: Stav ke dni 12. 4. 2016

Zdroj: International Bank for Reconstruction and Development, 2016b

World Bank, 2016c

Výkonní ředitelé jsou voleni na dvouleté funkční období (s výjimkou 6 stálých ředitelů viz dále) s možností znovuzvolení. Rada ředitelů se schází několikrát týdně a zabývá se každodenním fungováním WB - rozhoduje například o poskytování půjček (o jejich podmínkách, účelu použití a zárukách) a plánuje operativní politiku WB (Marková, 2002).

I v radě Šeditelů je patrná určitá nedemokratická nerovnost v zastoupení jednotlivých zemí. Jak již bylo nastíněno výše i 6 nejvládních akcionářů disponuje možností volby výkonného Šeditele nikoliv na dvouleté funkční období, ale na dobu neurčitou. Tito výkonní Šeditelé mají tedy podstatně více času na podrobné seznámení se s činností WB. Mají též profesní i materiální podporu svojí zemí. Voleným Šeditelům tyto výhody chybí (Dolegal, 2008).

Dolegal (2008) se dále zabývá fungováním rady Šeditelů v praxi. Z dostupné analýzy rozhodování je patrné, že řada rozhodnutí je projednána neformálně ještě dříve, než se jimi má rada zabývat při svém oficiálním setkání. Z této analýzy dále vyplynulo, že při oficiálním zasedání zpravidla není diskutován návrh, se kterým některý ze členů zvolených Šeditelů nesouhlasí. Pokud má naopak na danou věc stejný názor všech členů Šeditelů, je jejich stanovisko prezentováno jako konečný a oficiální názor celé rady.

2.3.3 Prezident Skupiny Světové banky

V čele WBG stojí prezident volený radou Šeditelů na pětileté období. I pro prezidenta platí, že může být zvolen opětovně. Prezidentem WBG je tradičně občan státu, který je nejvládním akcionářem, tedy občan Spojených států. Naopak prezidentem IMF bývá zástupce některého z evropských členských států (Liška, 2003).

Prezident předsedá radě Šeditelů a je zodpovědný za celkové řízení WBG. V radě Šeditelů se však zpravidla neúčastní hlasování, svůj hlas může uplatnit pouze v případě rovnosti hlasů, a tak rozhodnout patové hlasování. V rámci řízení se vlivuje zejména formování strategie celé organizace a jejímu vztahu k jiným mezinárodním institucím (Marková, 2006).

Klíčovým subjektem při každodenním řízení WBG je prezident především díky dvěma hlavním pravomocem: funguje jako jakýsi prostředník mezi zaměstnanci a radou výkonných Šeditelů, které předkládá ke schválení projekty vypracované zaměstnanci. To mu dává do rukou obrovský vliv na každý projekt i pokud se mu některý projekt nelíbí, jednoduše ho radě nepředloží ke schválení. V takovém případě se pak projekt vrací zpět zaměstnancům k přepracování nebo je úplně zrušen (Dolegal, 2008).

Druhou klíčovou pravomoc představuje jeho vliv na personální politiku a organizační strukturu celé organizace. Netěba zmiňovat, že jako občan Spojených států úzce

spolupracuje se švýmským výkonným ředitelem, což posiluje vliv obou a navíc tato skutečnost celkově dává Spojeným státům absolutní výhodu nad ostatními (Dolegal, 2008)

Jak již bylo napsáno v kapitole 2.1.2, prvním prezidentem WBG (respektive tehdy ještě pouze IBRD) byl jmenován Eugene Meyer, který ve své funkci vydržel pouhých 6 měsíců (červeně prosinec 1946), avšak činnost této organizace ovlivnil na několik dekád dopředu. Musel se vypořádat se složitými otázkami týkajícími se organizační struktury, přijímání nových zaměstnanců, politiky poskytování úvěrů, aj. V neposlední řadě přispěl k definování vztahu mezi WBG a UN a celkovému vymezení mise této organizace. Do toho musel čelit sporům s výkonnými řediteli, kvůli kterým se pravděpodobně nakonec svého postu vzdal (opět viz kapitola 2.1.2). Současným prezidentem WBG je Dr. Jim Yong Kim, který byl do funkce zvolen 1. června 2012 a stal se tak v pořadí již jejím dvanáctým prezidentem v historii (World Bank Group, 2013).

2.4 Agencie Skupiny Světové banky a jejich orientace

Pro Mezinárodní banku pro obnovu a rozvoj (IBRD) a Mezinárodní asociaci pro rozvoj (IDA) se vžil společný název Světová banka (WB), avšak celá Skupina Světové banky (WBG) zahrnuje celkem 5 samostatných institucí, jedná se o tzv. agencie WBG (viz obrázek č. 1):

- Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj (IBRD),
- Mezinárodní sdružení pro rozvoj (IDA),
- Mezinárodní finanční korporace (IFC),
- Agentura pro mnohostranné investiční záruky (MIGA),
- Mezinárodní centrum pro řešení investičních sporů (ICSID).

Tyto agencie v sobě odrážejí vývoj WB v čase, kdy se postupně začala orientovat na řadu dalších činností. Členění celé skupiny na jednotlivé agencie by mělo vést k jednodušší správě a řízení celé organizace. Všechny agencie WBG jsou finančně i právně nezávislé (Dolegal, 2008).

Obrázek 1: Skupina Světové banky - 5 institucí, 1 skupina

Zdroj: Department of Finance Canada, 2014

Členem kterékoliv organizace WBG se může stát pouze země, která je již členem IMF a dále je toto členství také podmínkou členstvím v IBRD, avšak členství v IBRD automaticky neznamená členství i ve zbývajících institucích WBG. O členství v každé z nich je třeba požádat samostatně (Marková, 2002).

Jak již bylo řečeno v kapitole 2.2, celá WBG je zaměřena především na podporu rozvojových zemí. Rozdíl mezi jednotlivými agencemi spočívá především v tom, že zatímco WB (IBRD a IDA) spolupracuje primárně s vládami členských zemí, IFC a MIGA přímo podporují soukromé investory realizující investice směřující do rozvojového světa (Lernohlávková, 2007).

Tato kapitola dále stručně popisuje každou z pěti institucí, které zahrnuje WBG. Především to, na jaké země se specializují a jakým způsobem přispívají k jejich hospodářskému rozvoji.

2.4.1 Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj (IBRD)

IBRD byla, společně s IMF, založena v roce 1944 na konferenci v Bretton Woods a stala se tak základním kamenem dnešní WBG. Zároveň se jedná o největší mezinárodní organizaci, která poskytuje dlouhodobé úvěry na rozvojové projekty (Marková, 2002).

Přvodním posláním IBRD bylo přispět k urychlení poválečné rekonstrukce evropských zemí zdevastovaných 2. světovou válkou poskytováním dlouhodobých investičních úvěrů, případně záruk při realizaci soukromých zahraničních investic. V dnešní době se zabývá především dlouhodobým úvěrováním rozvojových a útlusochopných zemí a přispívá tak k realizaci rozvojových projektů v těchto zemích (Durláková, 2003).

Úvěry IBRD jsou poskytovány pouze na konkrétní projekty a proti vládní záruce za jejich splacení (více o úvěrové činnosti WB v kapitole 2.3, o struktuře úvěrů pak v kapitole 4.1.1). Využití přijatých finančních prostředků je ze strany IBRD pečlivě monitorováno a pokud nedojde k uspokojujícímu hospodaření s nimi, má IBRD právo výši úvěru snížit, případně úvěr úplně stornovat (Marková, 2006).

Do dnešní doby tato instituce WBG podpořila 12 533 projektů ve 173 zemích po celém světě. K 1. 1. 2016 tvořilo její členskou základnu 184 zemí (World Bank, 2016h).

2.4.2 Mezinárodní sdružení pro rozvoj (IDA)

IDA byla založena v roce 1960 poté, co se ukázalo, že především problém chudoby je v rozvojových zemích tak velký, že všechna opatření učiněná IBRD byla nedostatečná a bylo tak třeba zřídit novou, specializovanou instituci – IDA. Ta se specializuje na pomoc 77 nejchudším zemím světa (39 z nich je v Africe). Jedná se o nejvíce takto zaměřenou organizaci. IDA poskytuje vládám (ale i soukromým společnostem) těchto vybraných zemí bezúročné úvěry, které by měly přispět k jejich ekonomickému rozvoji a zlepšit životní podmínky tamních obyvatel. Podporované programy jsou zaměřené na dostupnost základního vzdělání, rozvoje zemědělství a infrastruktury, apod. (IDA, 2016).

Většina finančních prostředků IDA pochází z příspěvků bohatších členských států, asi v nejvíce míře ze všech agencí WBG se zde uplatňuje tzv. princip solidarity – kapitálově silné země poskytují nenávratné příspěvky, které jsou poskytovány ve formě úvěrů kapitálově slabším zemím. Výše těchto příspěvků není stanovena, ale je vždy předmětem společného jednání. Cílem této organizace je, aby finanční prostředky byly dostupné i těm nejchudším zemím, které nemohou dosáhnout na pomoc od IBRD (Dolegal, 2008).

Typické znaky poskytovaných úvěrů od IDA jsou následující:

- bezúrokový; pouze administrativní poplatek ve výši max. 1 % z disperané částky,
- splatnost 35 až 40 (někdy až 50) let,
- možnost odložení splátek během prvních 10 let,
- 10 let se splácí pouze 1 % roční dlužné částky,
- 30 let se splácí 3 % roční dlužné částky (Dolegal, 2008).

Od svého založení IDA poskytla již více než 300 mld. USD na investice ve 112 zemích. V soulasně dob podporuje dalších 191 projektů týkajících se infrastruktury, zemědělství a soukromého podnikání, které by měly vést k tvorbě nových pracovních míst, zvýšení příjmů a celkovému zlepšení podmínek pro život v nejhudších částech světa. K 1. 1. 2016 byly členem této instituce 173 státy (IDA, 2016).

2.4.3 Mezinárodní finanční korporace (IFC)

IFC vznikla v roce 1956. Cílem této organizace je podporovat výlučný rozvoj soukromého sektoru v rozvojových zemích. Poskytuje tedy úvěry na investice financované jinými subjekty než státem. Mimo úvěry poskytuje též konzultační služby jak vládám, tak především soukromým podnikům. Se členskou základnou čítající 184 zemí se jedná o největší takto zaměřenou světovou organizaci (IFC, 2016).

Základní kapitál IFC je tvořen vklady členských zemí, avšak IFC získává i další kapitál emisí vlastních dluhopisů a dalším obchodováním na mezinárodním kapitálovém trhu (podrobněji viz kapitola 2.3). Tato organizace jako jediná z agencí WBG poskytuje úvěry bez vládních záruk (Dolegal, 2008).

Typické znaky poskytovaných úvěrů od IFC jsou následující:

- splatnost 7 i 25 let,
- možnost odložení splátek během prvních 3 let,
- pouze minoritní podíl IFC na investici, max. do výše 25 % její celkové hodnoty,
- podíl IFC zároveň zpravidla nepřesahuje částku 100 mil. USD (Dolegal, 2008).

Jak je patrné z výše uvedeného, IFC do podporovaných projektů také kapitálově vstupuje, avšak pouze s minoritním podílem. Přitom má postavení běžného investora, takže nemá

všem rizikům z investice vyplývajících. Zajímavé je, že i přes svůj majetkový podíl se IFC nijak neangažuje v šíření podporovaných projektů. Majetkový podíl IFC by měl investicím v nestabilním prostředí přidat na důvěryhodnosti a nalákat více soukromých zahraničních investorů k účasti na daném projektu (Marková, 2006).

V roce 1986 IFC založila Poradenskou službu pro zahraniční investice (FIAS). Tato služba by měla vést k usnadnění operací spojených se vstupem soukromých investorů do zemí a také ke stanovení podmínek a pravidel pro investice a podnikání (Dolegal, 2008).

2.4.4 Agentura pro mnohostranné investiční záruky (MIGA)

MIGA byla založena až v roce 1988 a jedná se tak o nejmladší instituci WBG. Její úlohou je podporovat zahraniční investice poskytováním záruk soukromým investorům za případné ztráty způsobené realizací politických rizik při financování investic v rozvojových zemích. Jejím cílem je přilákat investory do politicky méně stabilních území (Lernohlávková, 2007).

Za poskytování záruk MIGA inkasuje od investorů pojistné, které slouží ke krytí administrativních nákladů a především k vytvoření rezervního fondu, ze kterého je financováno pojistné plnění v případě vzniku pojistné události. Výše pojistného se přitom odvíjí od charakteru konkrétního projektu, nejastěji se však pohybuje v rozmezí mezi 0,3 i 1,5 % roční z výše celkové pojistné hodnoty. Záruky jsou poskytovány na maximální dobu 15 let s tím, že investor může po 3 letech kdykoliv odstoupit od smlouvy. Stejnou možností disponuje i MIGA a to v případě že investor je v prodlení se splátkami pojistného. Pojistit lze až 90 % hodnoty projektu s maximálním pojistným plněním 100 mil. USD (Marková, 2006).

Marková (2006) dle neobchodní rizika, před kterými by měla investory ochránit právě MIGA, na tyto čtyři základní druhy:

- riziko zákazu transferu finančních prostředků v důsledku restriktivních opatření vlády hostitelské země
- riziko ztrát vyplývajících z legislativních nebo administrativních opatření vlády hostitelské země vedoucích ke zbavení zahraničního investora vlastnictví (např. formou znárodnění),

- riziko plynoucí ze zrušení vládních kontraktů,
- riziko ztráty způsobené ozbrojeným konfliktem nebo občanskými nepokoji.

Předmětem zájmu této organizace jsou zejména projekty, které mají velký potenciál přinést do dané oblasti výrazné vylepšení životních podmínek, ať už prostřednictvím realizace komplexních energetických projektů nebo budováním nejen dopravní infrastruktury, která má vést k eliminaci znečišťování ovzduší v dané lokalitě. MIGA funguje jako prostředník, který k sobě přivádí a kombinuje nejrizičnější pojistné produkty veřejného a soukromého sektoru a snaží se tak investorům nabídnout co možná nejširší portfolio těchto produktů (MIGA, 2016).

Od svého založení MIGA vynaložila již více než 28 mld. USD na pojištění související s politickými riziky v širokém spektru projektů ve všech koutech světa. Významná je též i její publicistická činnost, kdy tato instituce sdílí výsledky svých průzkumů a její data jsou velmi významná pro celou řadu subjektů zabývajících se pojištěním proti politickým rizikům. K 1. 1. 2016 disponovala tato organizace 181 členským státem (MIGA, 2016).

2.4.5 Mezinárodní centrum pro řešení investičních sporů (ICSID)

Postavení poslední organizace WBG, založené v roce 1966, je poněkud specifické a předmětem její činnosti je urovnávání a rozhodování sporů mezi zahraničními investory a vládami zemí, kam jejich investice směřují. Mimo to se zabývá i spory mezi státy v rámci nejrizičnějších obchodních dohod, které mezi sebou uzavřely. Náklady na rozhodnutí vždy hradí účastníci sporu (Liška, 2003).

Tato instituce se také stará o zvyšování povědomí o mezinárodním právu upravujícím zahraniční investice, ale také o průběhu celého procesu řešení sporů v rámci ICSID. Proto vydává řadu publikací o svých aktivitách a konkrétních případech a její zaměstnanci se účastní mnoho konferencí. Do dnešní doby se tato organizace zabývala již více než 550 případy a jejich množství každoročně roste (ICSID, 2016).

3 Klasifikace tržních ekonomik a zemí s transformujícími se ekonomikami

Od 90. let minulého století, kdy se rozpadl socialistický hospodářský systém, se světové hospodářství přeměnilo na jednotnou tržní ekonomiku. Tyto tržní ekonomiky můžeme podrobněji členit na ekonomiky:

- vyspělé,
- rozvojové,
- transformující se (tranzitní).

Výše uvedené skupiny zemí se od sebe odlišují významnými rozdíly především v oblasti ekonomické a sociální vyspělosti. Tyto rozdíly se navíc stále více prohlubují nejen mezi jednotlivými skupinami zemí, ale i mezi zeměmi v rámci vymezených skupin (Cihelková, 2009).

3.1 Klasifikace tržních ekonomik podle vybraných mezinárodních organizací

Zařazení zemí do výše uvedených skupin je poměrně problematické, protože každá mezinárodní organizace klasifikuje země podle odlišných kritérií. Proto jsou dále uvedeny klasifikace tržních ekonomik podle tří významných mezinárodních organizací – WB, IMF a UN. Nejpočítanější a zřejmě i nejjednodušší je klasifikace WB. Tato práce se však zabývá podporou především transformujících se ekonomik, které WB v používané klasifikaci jako skupinu samostatně nerozeznává. Proto je zde zmíněna i klasifikace rozvojových ekonomik podle IMF a UN, což jsou organizace, které skupinu transformujících se ekonomik v minulosti rozeznávaly, případně stále rozeznávají.

Ze zařazení mezi rozvojové ekonomiky pramení pro danou zemi možnost získat určitá zvýhodnění, mezi nejvýznamnější patří například přijímání oficiální rozvojové pomoci, tarifní úlevy při obchodování s vyspělými zeměmi a lepší přístup za výhodnějších podmínek (Cihelková, 2009).

3.1.1 ĽlenĽhĽ trĽnĽch ekonomik podle WB

RozhodujĽcĽm kritĽriem pro klasifikaci zemĽ je pro WB ekonomickĽ Ľroveň danĽ zemĽ vyjĽdĽĽnĽ vĽĽĽ hrubĽho nĽrodnĽho dĽĽchodu (HND) na obyvatele. Tato klasifikace je sice pomĽrnĽ jednoduchĽ (klasifikace na zĽkladĽ jedinĽho kritĽria), mĽ vĽak urĽitĽ omezenĽ Ľ nezohledĽuje aspekty sociĽlnĽ, politickĽ, kulturnĽ, ad. MaximĽlnĽ vĽĽĽ HND na obyvatele pro zaĽĽazenĽ zemĽ mezi rozvojovĽ ekonomiky se neustĽle zvyšuje. Na zaĽĽĽtku 70. let byla za rozvojovou zemi povaĽovĽna ekonomika, jejĽĽ HND na obyvatele byl niĽĽĽĽ neĽ 700 USD, na konci 80. let se tato hranice vyĽplhala na 6 000 USD a do dneĽnĽ doby se jeĽĽĽ zdvojnĽsobila na souĽĽasnĽch vĽĽĽ neĽ 12 000 USD (CihelkovĽ, 2009).

KaĽdĽ rok v srpnu World Bank (2015) reviduje a pĽĽpadnĽ pĽĽmisĽuje zemĽ mezi jednotlivĽmi skupinami v rĽmci svojĽ klasifikace ekonomik. PĽ rozĽazenĽ zemĽ do skupin pro aktuĽlnĽ rok vychĽzĽ zpravidla z vĽĽĽ HND na obyvatele v danĽ zemĽ za rok pĽĽdchĽzejĽcĽ. PĽ tvorbĽpĽĽhledĽ pro rok 2016 vĽak WB vychĽzela z ůdajĽ z roku 2014. Klasifikace je vĽĽdy platnĽ po dobu jednoho roku, avĽak nikoliv kalendĽrĽnĽho, nĽbrĽĽ fiskĽlnĽho roku WB (od 1. Ľervence do 30. Ľervna roku nĽsledujĽcĽho).

Mimo ĽlenskĽch stĽtĽ WB analyzuje takĽ dalĽĽch 26 ekonomik s populaci vĽĽĽĽ neĽ 30 000 obyvatel. VĽĽĽ HND na obyvatele nutnou pro zaĽĽazenĽ zemĽ do jednĽ ze ĽtyĽdĽĽchodovĽch skupin WB, platnou pro rok 2016, shrnuje tabulka Ľ. 3 (World Bank, 2015).

Tabulka 3: Klasifikace zemĽ podle WB

Skupina zemĽ		VĽĽĽ HND na obyvatele
RozvojovĽ zemĽ	NĽzkĽ dĽĽchod	1 045 USD a mĽnĽ
	NĽĽĽĽ stĽĽdnĽ dĽĽchod	1 045 Ľ 4 125 USD
	VyĽĽĽĽ stĽĽdnĽ dĽĽchod	4 125 Ľ 12 736 USD
VyspĽlĽ zemĽ	VysokĽ dĽĽchod	12 736 USD a vĽĽe

Zdroj: vlastnĽ zpracovĽnĽ podle World Bank New Country Classifications 2015

WB nerozdĽluje zemĽ na rozvojovĽ a vyspĽlĽ, ale jak doklĽdĽ pĽĽdchozĽ tabulka, mezi rozvojovĽ zemĽ se nejĽĽstĽĽi ĽĽdĽ zemĽ z prvnĽch tĽĽch dĽĽchodovĽch skupin Ľ s nĽzkĽm aĽĽ stĽĽdnĽm dĽĽchodem na obyvatele (low and middle income countries), pĽĽĽemĽ zemĽ se stĽĽdnĽm dĽĽchodem jsou jeĽĽĽ rozdĽleny do dvou podskupin (lower-middle income a upper-middle income countries). ZemĽ s vysokĽm dĽĽchodem (high income countries) jsou obecnĽpovaĽovĽny za zemĽvyspĽlĽ (SyrovĽtka, 2014).

Zajímavý je fakt, že i když se hranice mezi jednotlivými kategoriemi každý rok posouvá směrem nahoru, není tento posun limitů tak rychlý jako průměrný hospodářský růst zemí. Ty pak mají tendenci posouvat se spíše do kategorie vyšší, než klesat do kategorie nižší. Zároveň je zde třeba dodat, že mezi jednotlivými kategoriemi zemí není žádná přesně stanovená hranice, nedá se tedy předpokládat, že by dvě země z sousedních kategorií (země z horní hranice nižší kategorie a země z nižší hranice vyšší kategorie) měly nějakým zásadním způsobem odlišné ekonomiky, co se vyspělosti týká (Syrůvka, 2014).

3.1.2 Členění tržních ekonomik podle IMF

Rozdílnou klasifikaci tržních ekonomik (Cihelková, 2009) využívá IMF, který země taxativně rozděluje podle tří pomocných kritérií do dvou skupin – na vyspělé ekonomiky (advanced economies) a vynořující se a rozvojové ekonomiky (emerging markets and developing economies). Do roku 2004 vylučoval IMF samostatně i skupinu transformujících se ekonomik. Ta byla však zrušena z toho důvodu, že většina zemí z této skupiny již dokončila proces transformace a jejich vymezení se tak pro IMF stalo bezpředmětným.

Vyspělé ekonomiky mají zpravidla vyšší podíl na světovém vývozu než na světovém HDP, zatímco u rozvojových zemí je tomu přesně naopak. Lze tedy konstatovat, že rozvojové země jsou do mezinárodního obchodu zapojeny méně než bychom mohli usuzovat z jejich podílu na světovém HDP (Syrůvka, 2014).

Tato klasifikace se oproti klasifikaci WB liší vyšším počtem kritérií – IMF používá též HND na obyvatele, ale doplňuje ho dalšími dvěma kritérii – diverzifikací vývozu a mírou integrace do globálního finančního systému. V rámci diverzifikace vývozu je sledována struktura vývozu – jednostranná orientace vývozu značí nízkou úroveň rozvoje dané země. Toto kritérium je významné zejména u zemí, jejichž ekonomika je založena na těžbě a zpracování ropy a její export tvoří velkou část celkového vývozu země. Tyto země pak nemusí být považovány za vyspělé, byť se z pohledu klasifikace WB jedná o země s vysokým důchodem. Třetí kritérium (míra integrace do globálního finančního systému) není v oficiálních materiálech IMF nijak vysvětlena a je tedy obtížné určit, podle čeho je toto kritérium posuzováno (Syrůvka, 2014).

Dalším rozdílem mezi těmito dvěma klasifikacemi je skutečnost, že zatímco kritérium HND na obyvatele je jednoznačné a transparentní, IMF chápe své vlastní kritéria pouze jako pomocná a nedají se dohledat v žádné z jeho oficiálních publikací. Rozdílné jsou samozřejmě i názvy a počet kategorií, do kterých obě instituce země člení. I k přesazení zemí mezi jednotlivými skupinami dochází o poznání méně než v případě WB a v posledních letech došlo k reklasifikaci pouze několika vybraných evropských zemí po jejich přechodu na euro (Syrůvka, 2014).

3.1.3 Členění tržních ekonomik podle UN

Konference Organizace UN pro obchod a rozvoj používala při rozdělení zemí spolu s dalšími organizacemi UN více kritérií, jakými je například míra politické samostatnosti dané země, závislost na vyspělých zemích, odvětvová struktura produkce a zaměstnanosti, atd. Jinak ale UN vymezuje stejné skupiny zemí jako IMF a vyspělé a rozvojové země, avšak UN i v současné době vymezuje třetí skupinu zemí a tzv. transformující se ekonomiky Asie a Evropy. Do této skupiny zemí patří především země bývalého Sovětského svazu a Jugoslávie. Dlouhou dobu se do této skupiny zemí řadila i ČR, avšak ta se díky rostoucí úrovni hospodářství již řadí mezi země vyspělé (Cihelková, 2009).

Vzhledem ke kritice výše uvedených ekonomických kritérií, které vůbec nereflektují socioekonomický rozvoj dané ekonomiky, vznikaly v průběhu 70. let nové alternativní ukazatele. Tím v dnešní době nepoužívanějším je index lidského rozvoje (HDI). Jedná se o komplexní ukazatel, který v sobě zahrnuje tři samostatné dimenze hodnotící odlišné stránky lidského rozvoje (zdraví, vzdělání a životní úroveň), přičemž každá z těchto dimenzí je vyjádřena prostřednictvím jednoho až dvou ukazatelů, např.:

- *zdraví* a očekávaná délka života při narození,
- *vzdělání* a průměrný počet let školního vzdělávání,
- *životní úroveň* a HND na osobu (Syrůvka, 2014).

Všechny tři zde uvedené klasifikace (podle WB, IMF i UN) berou v úvahu úroveň ekonomické vyspělosti (prostřednictvím ukazatele HND na osobu), přičemž WB používá tento ukazatel jako jediný, zatímco IMF a UN tento berou jako jedno ze tří pomocných kritérií, respektive dimenzí. Vzhledem k tomu, že ukazatel HDI v sobě zahrnuje i neekonomické aspekty, můžeme ho považovat za nejkomplexnější ze všech zde

uvedených způsobů klasifikací. Klasifikace založená na úrovni HDI si jistým způsobem konkuruje s klasifikací WB, neboť právě tyto dvě klasifikace jsou založeny na různých ukazatelích, což umožňuje sestavit výsledný žebříček zemí (Syravátka, 2014).

3.2 Specifické skupiny rozvojových zemí

Podle Cihelkové (2009) je skupina rozvojových zemí mnohem více různorodá než skupina zemí vyspělých, a to nejen z hlediska geografického, ale i co se týče ekonomické rozvinutosti, politického postavení a obchodní rizikovosti. Mezi jejich základní společné znaky patří fakt, že se jedná o země ekonomicky a strukturálně slabé.

Jak uvádí Syrovátka (2014) i z důvodu heterogenosti skupiny rozvojových zemí, vymezují různé mezinárodní organizace celou řadu podskupin, do kterých sdružují země s určitými společnými znaky. Mimo tradiční klasifikace rozvojových zemí podle významných mezinárodních organizací uvedených v předchozí části této kapitoly, můžeme mezi nimi vyčlenit i speciální skupiny. Ty mohou být určeny pomocí určitých oficiálních kritérií (stanovených nějakou mezinárodní organizací) i například nejméně rozvinuté země (Least Developed Countries) a vysoce zadlužené chudé země (Heavily Indebted Poor Countries). Do druhé skupiny (bez nějakých specifických kritérií) můžeme řadit například nově industrializované země (Newly Industrialized Countries) i na tuto skupinu je vzhledem k tomu, že dosahuje vysoké úrovně HND na obyvatele, nahlíženo jako na skupinu vyspělých zemí.

Výše jsou uvedeny například používané specifické klasifikace rozvojových zemí, nejedná se však o jejich kompletní výčet. Mezinárodní organizace a různé integrační uskupení definují pro své vlastní účely další specifické skupiny rozvojových zemí.

Vzhledem k cíli práce zde není vřhován větší prostor pro podrobnější charakteristiku výše uvedených specifických skupin rozvojových zemí.

3.3 Transformují se ekonomiky

Cihelková (2003) charakterizuje skupinu transformujících se ekonomik jako země, které od poloviny 90. let procházejí tzv. transformačním procesem. Tento proces obecně zahrnuje

opuštění socialistického společensko-ekonomického systému a zavedení demokratického kapitalismu. Jedná se tedy především o přechod od centrálně plánovaných, uzavřených a nekonkurenceschopných ekonomik k ekonomikám tržním, otevřeným a konkurenceschopným.

Jak píše Čvejnar (2002), s pádem komunismu se přirozeně vytvořila šanca očekávání, že přechod z centrálně plánovaných ekonomik na tržní přinese v daných zemích šadu benefitů, které povedou k rychlému hospodářskému růstu a dané země budou těžit z výhod, jaké tržní mechanismus nabízí (většinou přisunu západní technologie a efektivnější alokace výrobních zdrojů). Předpokládalo se, že tyto země brzy dosáhnou vysoké hospodářské vysplosti a snadno se tak zařadí mezi země vyspělé.

Ekonomická výkonnost těchto zemí však nebyla taková, jaká se očekávala, navíc se v jednotlivých zemích zásadně lišila i středoevropské země si obecně přechodu vedly lépe než země baltské (Estonsko, Lotyšsko, Litva) a balkánské (Albánie, Bulharsko a Rumunsko). Ze středoevropských zemí zahájilo svůj proces transformace nejdříve 5 států (Česká republika, Maňarsko, Polsko, Slovensko a Slovinsko). Ze zemí bývalého Sovětského svazu (nyní Společenství nezávislých států i CIS) s procesem ekonomické transformace začalo nejdříve Rusko a Ukrajina, druhá největší ekonomika tehdejšího Sovětského svazu, nyní CIS (Čvejnar, 2002).

Přechod na tržní ekonomiky provázely zásadní změny vlastnických vztahů (nárůst soukromého vlastnictví) a také rostoucí zájem o využívání komparativních výhod (souvisí se stále více otevřenějšími ekonomikami a rozvojem mezinárodního obchodu). Pro období transformace je též typickým znakem rostoucí počet zakládání malých soukromých společností a devalvace domácí měny (za účelem podpory exportu). Cílem této postupné transformace je především vzestup životní úrovně obyvatelstva, ale také například ochrana životního prostředí (Cihelková, 2003).

Země které klasifikujeme jako transformující se ekonomiky, můžeme z geografického hlediska podrobněji členit na následující tři skupiny:

- země střední a východní Evropy,
- země východní Evropy a střední Asie,
- země jihovýchodní Evropy (Cihelková, 2009).

4 Zhodnocení účinnosti Skupiny Světové banky

Tato kapitola se věnuje jednak analýze podpory WBG v celosvětovém měřítku, ve větší míře pak podpoře evropského a stredoasijského regionu ze strany IBRD a IDA. Právě tyto dvě agentury WBG se nejvíce podílejí na podpoře zemí nacházejících se v tomto regionu, kde v současné době můžeme zaznamenat největší výskyt zemí s transformujícími se ekonomikami.

Tabulka 4. poskytuje přehled vybraných výsledků za rok 2015, na kterých se tyto agentury WBG významně podílely svojí podporou. Výsledky WB jsou zde uvedeny souhrnně (za IBRD a IDA dohromady).

Tabulka 4: Výsledky účinnosti WBG za rok 2015 v číslech

IBRD/IDA	IFC	MIGA
27 700 km nově vybudovaných nebo zrekonstruovaných silnic	2,5 milionu nově vytvořených pracovních míst	100 325 nově vytvořených pracovních míst
49 mil. mikro, malých a středních podniků získalo přístup k finančním službám	237 mil. lidí má nyní nově svých domácnostech přístup k telefonnímu spojení	4 mil. lidí mají nyní nově přístup k pitné vodě
123 mil. lidí nově dosáhlo na přístup ke standardní lékařské péči	3,5 mil. farmářům byla poskytnuta pomoc	21,8 mil. lidí jsou nyní nově zásobováni elektrickou energií

Zdroj: vlastní zpracování podle World Bank Annual Report 2015

V celosvětovém měřítku poskytla ve fiskálním roce 2015 celá WBG více než 60 mld. USD zejména ve formě úvěrů, grantů a záruk jak partnerským zemím, tak soukromým investorům v nich. Více než 70% částí se na této sumě podílejí dvě nejdominantnější instituce WBG, a sice IBRD a IDA (tedy WB).

Jednoznačně největší část finančních prostředků (15 mld. USD) směřovala do Afriky. Podrobnější přehled alokace závazků WB dle jednotlivých regionů poskytuje tabulka 5.

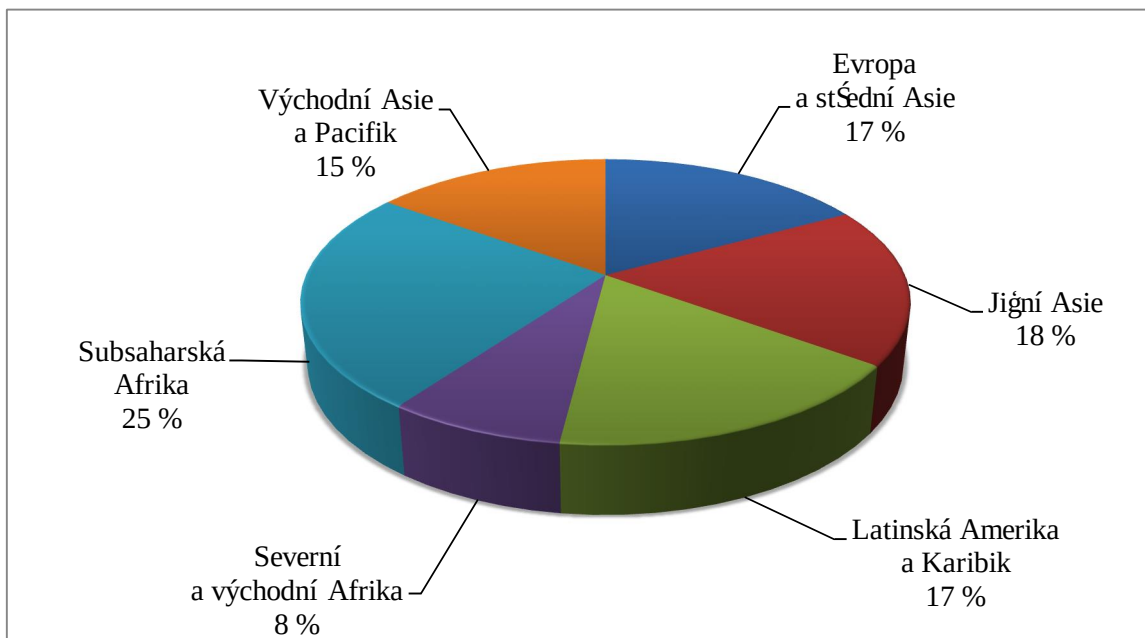
Tabulka 5: Finanční závazky WB v jednotlivých regionech v roce 2015 (v mil. USD)

Region	IBRD	IDA	IBRD + IDA
Evropa a střední Asie	6 679	527	7 207
Jižní Asie	2 098	5 762	7 860
Latinská Amerika a Karibik	5 709	315	6 024
Severní a východní Afrika	3 294	198	3 492
Subsaharská Afrika	1 209	10 360	11 569
Východní Asie a Pacifik	4 539	1 803	6 342
Celkem	23 528	18 966	42 495

Zdroj: vlastní zpracování podle World Bank Annual Report 2015

Zajímavé je zde pozorovat podíl, kterým se na podpoře těchto regionů podílí IBRD, respektive IDA. Zatímco v subsaharské Africe a jižní Asii dominuje organizace IDA, v ostatních regionech je situace zcela opačná a IDA v nich v porovnání s IBRD představuje pouze minoritní podíl na výši celkových závazků WB.

Tento pohled alokace závazků WB (IBRD a IDA) nabízí graf 1. 1, ve kterém jsou pro lepší přehlednost údaje shrnuty pouze za WB jako celek a vyjádřeny v procentuálním vyjádření.

Graf 1: Alokace úvěrů WB podle regionů v roce 2015

Zdroj: vlastní zpracování podle World Bank Annual Report 2015

I z tohoto grafu je jasné, že jedna třetina veškeré pomoci WB směřuje do afrických zemí. Její podpora zbývajících třetiny světových regionů je téměř rovnoměrně rozložena, avšak nesmíme zapomenout na to, že podíl jednotlivých institucí WB na závazcích je v každém z těchto regionů naprosto odlišný (viz tabulka 1. 5).

Jak již bylo podrobněji řečeno v kapitole 2.4, rozdílnou strukturu podílů IBRD a IDA na celkových závazcích WB v různých regionech můžeme vysvětlit odlišným zaměřením těchto institucí. Zatímco IDA se specializuje na podporu několika desítek nejchudších zemí (drtivá většina z nich se nachází v subsaharské části Afriky), IBRD se zabývá financováním úvlňuschopných rozvojových a transformujících se zemí.

Nelze se tedy divit, že zatímco právě v subsaharské Africe zaujímala IDA v roce 2015 téměř 90% podíl na celkových uzavřených závazcích WB (více než 10 mld. z celkových 11,5 mld. USD), v regionu Evropa a střední Asie byla situace zcela opačná i podíl IDA na celkových závazcích WB zde dosahoval stěží 7 %, zbylá část (cca 93 %) připadla na IBRD (6,7 mld. z celkových 7,2 mld. USD).

4.1 Nástroje podpory Světové banky

Tato část práce se věnuje vybraným nástrojům podpory WB. Mezi nejvýznamnější patří investice do zemědělství, infrastruktury, správa svěřeneckých fondů, ve kterých se kumulují finanční prostředky a v neposlední řadě i projekt Doing Business, hodnotící podnikatelské prostředí nejen v členských zemích WB. V úvodu této kapitoly je též podrobněji rozebrána úvlňová politika a struktura úvlňů poskytovaných WB.

4.1.1 Úvlňová politika Světové banky

Úvlňy, které WB poskytuje, můžeme podrobněji rozdělit na tyto několik základních skupin:

- **úvlňy na konkrétní projekty** i poskytovány na konkrétní projekty, které WB vybírá a dohlíží na jejich realizaci (např. stavba nových elektráren),
- **úvlňy na rozvoj jednotlivých sektorů** i do této kategorie spadají investice do jednotlivých sektorů (doprava, zemědělství, ad.), které vybírají národní banky podle určených kritérií WB; dále úvlňy národním bankám, které se tak dostanou

do role zprostředkovatelů a peníze dále plynou podle kritérií WB; a v neposlední řadě také úvěry na regulaci vybraných sektorů (například finanční sektor),

- **úvěry na strukturální adaptaci** jsou zaměřeny na financování reforem jako celku, tyto úvěry začala WB poskytovat během 70. let zemím, které neměly dostatek vnitřních finančních zdrojů k oživení svých ekonomik (realizaci systémových a strukturálních změn v dané ekonomice); poskytováním těchto úvěrů WB poprvé porušila princip úlového vázání úvěrů, neboť se jedná vlastně o neúlové úvěry,
- **úvěry na technickou pomoc** jsou poskytovány na financování konzultací a poradenských služeb ministerstvím, soukromým podnikům a bankám; jejich účelem je posílení vdomostní stránky zmíněných subjektů, aby byly schopny kvalifikovat své potřeby a maximálně těžit ze spolupráce se zahraničními partnery,
- **nouzové úvěry** jsou poskytovány na požádání v případě kdy je ekonomika zasažena živelnou pohromou nebo jinou mimořádnou událostí (Marková, 2006).

S postupným vývojem WB a její orientace (jak již bylo podrobněji uvedeno v kapitole 2.2), zákonitě muselo dojít i ke změně struktury jejích úvěrů. Nejdříve WB financovala projekty zaměřené na budování a opravy infrastruktury ve válkou zničených zemích, s cílem přispívat příznivé prostředí pro soukromý kapitál. Až v průběhu 70. let se WB začíná orientovat i na podporu průmyslu, zemědělství a celkově chudších oblastí v rozvojových zemích – přístup ke vzdělání, podpora malých podniků, podpora ekonomických a sociálních reforem a také zvyšování produktivity v zemědělství (Dolegal, 2008).

Co se týká formy žádosti o úvěr, vlněnou země žádá písemně mluve však dojít i k situaci, že WB sama navrhne možnost realizace určitého projektu s jejím finančním přispěním a sama tak zahájí jednání s vládou příslušné země (Marková, 2006).

Po přijetí žádosti o úvěr vysílá WB do dané země skupinu expertů, kteří pak projekt společně s odborníky z dané země konzultují. Schvalovaný projekt je posuzován v řádkách: ekonomická, technická, organizační, manažerská, výkonná a finanční. Vláda dané země musí pracovníkům WB poskytnout také všechny potřebné informace o stavu ekonomiky. Výsledek zpracování všech těchto informací vede ke komplexní analýze stavu, silných a slabých stránek a vývoje dané ekonomiky. Rozhodujícím aspektem pro poskytnutí úvěru je efektivnost daného projektu (Marková, 2006).

Doba od prvního předložení žádosti o úvěr na financování určitého projektu po jeho konečné schválení se pohybuje v řádu několika měsíců až let. Projekt je po svém ukončení důkladně zhodnocen a monitorují se jeho přínosy pro ekonomiku a obyvatele dané země (Doležal, 2008).

4.1.2 Podpora zemědělství

Podle World Bank Annual Report (2015) tvoří zemědělství kritickou a nedílnou součást ekonomického růstu. Během následujících 15 let se očekává významný nárůst poptávky po jídle, tedy i po zemědělských produktech. Tento vývoj by měl zahrnovat až 60% nárůst poptávky v subsaharské Africe a 30% v zemích jižní Asie. WB si je vědoma toho, že chudým farmářům v těchto zemích musí být zajištěn lepší přístup na trh, aby z této situace mohli těžit.

Významná je pro WB také podpora farmářek. Jejich průzkumy ukazují, že například právní v subsaharské Africe mají ženy 50% podíl na celkovém počtu farmářů, avšak jejich úroda je o 20 až 30 % nižší. Je to z toho důvodu, že nemají až takový přístup ke zdrojům, jakými je materiál a nejmodernější farmářské vybavení, v důsledku čehož nemohou plně obdělávat tak efektivním způsobem a ta se stává méně úrodnou (World Bank Annual Report, 2015).

Vzhledem k tomu, že většina nejchudších lidí žije v malých vesnicích a zemědělství představuje jejich jediný způsob obživy, měly by být podpora zemědělství klíčovými nástroji ke zrychlení ekonomického růstu a vymýcení chudoby. WB se opírá o zkušenosti z Etiopie, kde se řádu let soustředila téměř výhradně na ekonomický růst prostřednictvím podpory zemědělství a počet lidí žijících pod hranicí chudoby se snížil během jedné dekády let o jednu třetinu – ze 44 % v roce 2010 na 30 % v roce 2011 (World Bank Annual Report, 2015).

V roce 2015 se závazky WB na podporu zemědělství (včetně rybolovu a lesního hospodářství) vyžádaly na 3 mld. USD. Cílem WB v této oblasti je to, aby byli farmáři schopni vypěstovat bezpečné a výživné plodiny v takovém množství, aby byli schopni uživit sami sebe a jež jim zbylo k obchodování na trhu. Tak by si měli farmáři zajistit obživu, dostatečný a stabilní příjem, který by měl vést i k vytvoření dostatečných prostředků na inovace tak, aby farmáři mohli čelit nejen problémům plynoucím ze změny klimatu (World Bank Annual Report, 2015).

4.1.3 Investice do infrastruktury

Investice do rozvoje kritické infrastruktury (elektrická energie, voda, doprava, informační a komunikační technologie) představuje také významný nástroj k podpoře ekonomického růstu a snižování chudoby.

Na celém světě stále žije více než 1 mld. lidí, kteří nemají přístup k elektrické energii. Tímto problémem jsou opět nejvíce zasaženy rozvojové země subsaharské Afriky a transformující se ekonomiky jihovýchodní Asie, kam směřují až 2/3 prostředků WB určených na financování infrastruktury v oblasti elektrické energie (World Bank Annual Report, 2015).

4.1.4 Světové fondy

Světové fondy (tzv. trusty) patří mezi další nástroje, kterými WB podporuje financování podnikatelské činnosti v rozvojových a transformujících se ekonomikách. Shromažďují se na nich finanční prostředky, které jsou dále poskytovány v rámci dotací a grantů na financování investic realizovaných právnickými zmíněných ekonomikách.

Vzhledem k faktu, že se ČR řadí mezi státy s vyspělou ekonomikou, není oprávněna předkládat žádosti a následně žádat finanční prostředky z těchto fondů. ČR je v postavení tzv. donorského státu, tudíž do těchto fondů přispívá (finanční prostředky se doplňují pravidelně vždy na určité finanční období trvající několik let) a tuzemské podnikatelské subjekty se na svoji vlastní žádost mohou zapojit do realizace projektů, které jsou spolufinancovány prostřednictvím světových fondů (MFLR, 2015).

Jako příklad světového fondu spravovaného WB můžeme uvést globální fond životního prostředí (GEF Trust Fund). Tento fond byl založen již v roce 1991 jako pilotní program WB pro ochranu životního prostředí. Jeho prostředky by měly být využity na projekty realizované v těchto základních oblastech: boj proti nečistotám úšně klimatu, ochrana mezinárodních vod, ochrana ozonové vrstvy a ochrana půdy před nebezpečnými chemickými látkami. Cílem všech těchto projektů je pozitivní působení na ochranu a udržitelnost životního prostředí, a to zejména v nejvíce zranitelných zemích (MFLR, 2015).

V rámci pátého doplněného zdroje pro lety finanční období trvajících od 1. ledence 2010 do 30. ledna 2014, příspěvek LR částkou téměř 117 mil. Kč. Celkový objem prostředků pro páté finanční období (GEF-5) dosahoval výše 4,25 mld. USD a došlo tak k navýšení o 36 % oproti předcházejícímu finančnímu období (MGPIR, 2015).

4.1.5 Řebříček Doing Business

Velmi významnou inovací WB, kterou, bych nepřímě, podporuje podnikatelské subjekty, je projekt s názvem Doing Business. V rámci tohoto projektu WB každoročně zveřejňuje zprávu o podmínkách podnikání v jednotlivých členských zemích a o tom, jak v nich regulační opatření ovlivňují podnikatelskou aktivitu.

Tato studie důkladně analyzuje podnikatelské prostředí ve 189 zemích světa a porovnává je z hlediska náročnosti místního podnikatele na založení a provozování malé až střední velké firmy v souladu s předpisy platnými v dané zemi (Czech Trade, 2014).

Řebříček se v soulasně době sestavuje vyhodnocením 10 kritérií, které nějakým způsobem ovlivňují podnikatelskou inovost provozovanou na území daného státu. Pro tyto kritéria je společné to, že jsou popsitelné měřitelným způsobem, ať už prostřednictvím časových limit, finančních nákladů nebo počtu požadovaných dokumentů. Hodnotící kritéria spadají do těchto oblastí: zahájení podnikání, vydávání stavebního povolení, zajištění přístupu k elektrické inženýrským sítím, registrace nemovitostí, získání úvěru, ochrana minoritních investorů, daňová zátěž a placení daní, možnost obchodování se zahraničím, vymahatelnost plnění smluv a řešení platební neschopnosti. Celkové hodnocení je soustem dílčích hodnocení ve všech oblastech. Velmi problematické je porovnávání jednotlivých let, protože dochází ke změnám používané metodiky (Doing Business, 2015).

Doing Business a postavení LR

Prvenství v řebříčku Doing Business obhájil v roce 2015 Singapur a již padesáté v řadě se stal zemí s nejlepšími podmínkami pro zahájení podnikání. LR si ve srovnání s předchozím rokem o tři místa pohoržila i z 33. na 36. místo. V roce 2014 se přitom pětadvonástička až na 44. místo avšak vzhledem k dodatečné změně metodiky hodnocení se posunula na již zmíněné 33. místo. Slovensko se v roce 2015 umístilo na 29. příce (Hospodářské noviny, 2015).

Kvalita podnikatelského prostředí není v gesci pouze jednoho resortu. Jedná se o problematiku, pŠ které je nutná spolupráce jdoucÍ napŠÍ ministerstvy. S ohledem na hodnocené okruhy WB jsou zastoupena tato ministerstva: Ministerstvo spravedlnosti (5 okruhŤ), Ministerstvo financÍ (3 okruhy) a se dvĚma okruhy také Ministerstvo prŤmyslu a obchodu (MPO, 2015).

NejproblematictĚjší oblasti v ĽR pŠedstavuje zakládání firem (spadající do sekce Ministerstva spravedlnosti), kde ĽR obsadila 93. místo, vyŠzování stavebnÍho povolenÍ (Ministerstvo pro místní rozvoj) Ľ 127. místo; a placení danÍ (Ministerstvo financÍ) Ľ 122. místo. Naopak nejlepšÍho umístĚní dosáhla ĽR v oblasti zahraniĤního obchodu (Ministerstvo prŤmyslu a obchodu), kde s Šadou dalšÍch zemÍ obsadila 1. místo. Do sekce stejného ministerstva spadá i pŠístup k elektřinĚ kde ĽR dosáhla meziroĤního vzestupu ze 123. na 42. místo (MPO, 2015).

Následující tabulka zobrazuje postavenÍ ĽR v jednotlivých oblastech sledovaných WB v rámci Doing Business v letech 2015 a 2016.

Tabulka 6: Doing Business - hodnocení podnikatelského prostředí v ĽR

Zkoumaná oblast	UmístĚní	
	2015	2016
Vstup do podnikání	110.	93.
VyŠzení stavebnÍho povolenÍ	139.	127.
Zavedení elektrické energie	123.	42.
Zápis do katastru nemovitostí	31.	37.
PŠístup k úvĚŤm	23.	28.
Ochrana minoritních investorŤ	83.	57.
Platba danÍ	119.	122.
ZahraniĤní obchod	58.	1.
Vymahatelnost smluvních závazkŤ	37.	72.
ÚspĚšnost vĚřitelŤ v insolvenĤním Šzení	20.	22.
Celkové umístĚní v ěebŠÍ ku	44.	36.

Zdroj: vlastní zpracování podle Ministerstva prŤmyslu a obchodu ĽR, 2015

Jak uvádÍ NIĤmec (2012), ěebŠÍ ek Doing Business pro rok 2012 nedopadl vŤbec dobŠe pro Ľeské soudnictví Ľ v kategorii Vymahatelnost smluvních závazkŤ se ĽR v tomto roce umístila na posledním místĚv rámci jedné z díĤlích kategoriÍ, které jsou zkoumány v rámci

tohoto ukazatele. ĚebŠÍĹek je v rámci této kategorie sestaven na základĹ porovnání výsledkŹ modelového soudního sporu dvou domácích podnikatelŹ z nejbohatĹího mĹsta dané zemĹ. PŠ tomto modelovém sporu kupující nezaplatí prodávajícímu kupní cenu, protože není spokojen s kvalitou dodaného zboží. PŠedmĹtem sporu vĹak není pouze zaplacení dluĹné Ĺástky, ale i zkoumání kvality zboží. PŠedpokládá se výhra prodávajícího bez moĹnosti odvolání kupujícím.

V rámci hodnocení Doing Business se zkoumá, kolik musí prodávající strana uĹinit úkonŹ, aby mohla uplatnit svŹĹ právní nárok, kolik to zabere Ĺasu a kolik procent z dluĹné Ĺástky Ĺiní celkové náklady (soudní poplatky, prŹmĹrné ceny advokátŹ, náklady na soudního znalce, atd.). Ze vĹech tĹchto díĹĹích kritérií se nakonec sestavuje výsledný ĹebŠÍĹek (NĹmec, 2012).

DíĹĹí kategorie v oblasti Vymahatelnost smluvních závazkŹŹ jsou shrnuty v tabulce Ĺ. 7.

Tabulka 7: Vymahatelnost smluvních závazkŹŹ díĹĹí kategorie (Doing Business 2012)

Ukazatel	PrŹmĹrná země EU	Nejlepší výsledek	NejhorĹí výsledek	Ĺ, R
PoĹet úkonŹ nutných k vymoĹení pohledávky	32	21 (Irsko)	43 (Kypr)	27
DĹlka ŹeĹení modelové kauzy (ve dnech)	556	275 (Litva)	1 290 (Slovinsko)	661
Náklady (% z celkové výĹe pohledávky)	20,6	9,7 (Lucembursko)	33 (Ĺ, R)	33

Zdroj: vlastní zpracování podle NĹmce, 2012

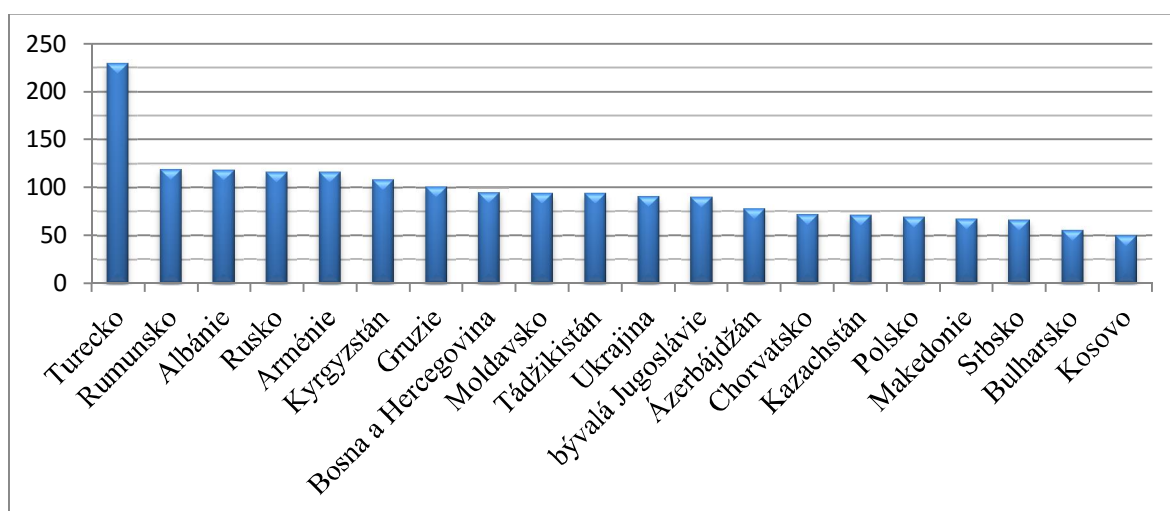
V celkovém ĹebŠÍĹku hodnotícím vymahatelnost smluvních závazkŹŹ se v rámci EU i celého svĹta na prvním mĹstĹ v roce 2012 umístilo Lucembursko. Ĺ, R v rámci EU obsadila 22. mĹsto a ĹebŠÍĹek uzavírá na posledním mĹstĹ Itálie (NĹmec, 2012).

4.2 Analýza podpory Světové banky v transformujících se ekonomikách

Vzhledem k tomu, že cílem této práce je analyzovat primární působení WBG ve vztahu k transformujícím se ekonomikám, je další analýza podpory demonstrována na oblasti Evropy a střední Asie, kde se drtivá většina těchto ekonomik vyskytuje.

Podle výroční zprávy WB (2015) je oblast Evropy a střední Asie regionem se stálým, i když pouze mírným hospodářským růstem (růst o 1,8 % v roce 2014, o 0,4 % v roce 2015, v roce 2016 se očekává růst až o 2,6 %). Na druhou stranu, více než 61 milionů lidí (14 % z populace tohoto regionu) zde žije v chudobě 14 milionů z nich pak v chudobě extrémní a mají k dispozici méně než 2,50 USD na den (regionální hranice extrémní chudoby). Světová hranice chudoby je stanovena na úroveň 1,25 USD na den, avšak vzhledem k drsným klimatickým podmínkám a vysokým nákladům na živobytí (včetně nákladů na vytápění, ohřev a přístřeší) by zde bylo prakticky nemožné přejít s takto nízkou částkou. Z tohoto důvodu byla v této oblasti hranice extrémní chudoby navýšena na 2,50 USD/den.

Za celou dobu existence WB (od roku 1946) směřovalo do této oblasti již více než 177 mld. USD na realizaci 2 362 projektů. Graf 1. 2 zachycuje země ve kterých došlo k realizaci nejvíce projektů financovaných WB.

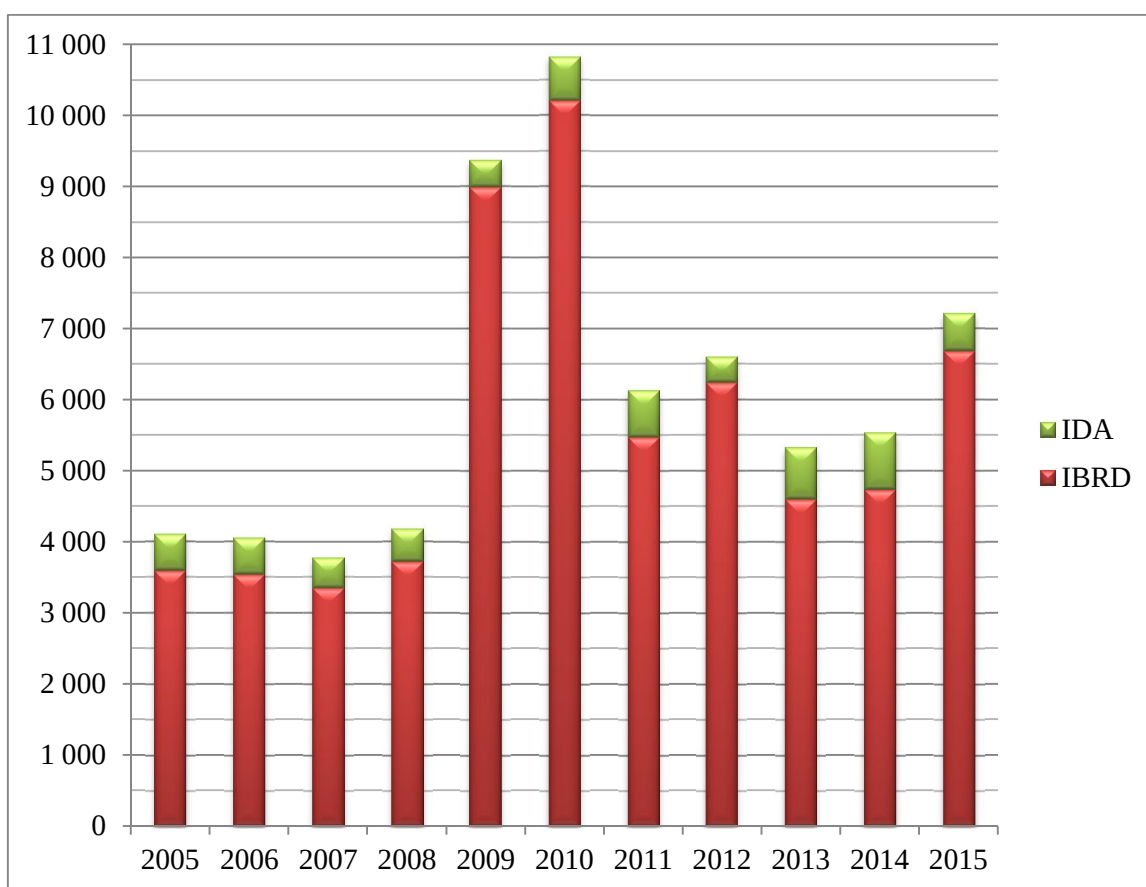

Graf 2: Počet projektů WB v jednotlivých zemích regionu Evropa a střední Asie

Zdroj: vlastní zpracování podle World Bank, 2016g

Jak dokládá předcházející graf, ač na jedinou výjimku i Turecko, kde bylo do současné doby realizováno 229 projektů a tím výrazně převažuje všechny ostatní země tohoto regionu i se všechny ostatní zde uvedené země vejdou do intervalu mezi 50 až 125 projekty, na kterých se podílela některá z institucí WB (zejména IBRD, která je pro tuto oblast klíčová i viz dále).

Vývoj výše finanční podpory poskytnuté WB za posledních deset let do zkoumané oblasti shrnuje graf 3, ze kterého můžeme vyčíst i poměr mezi úvěry od IBRD a IDA.

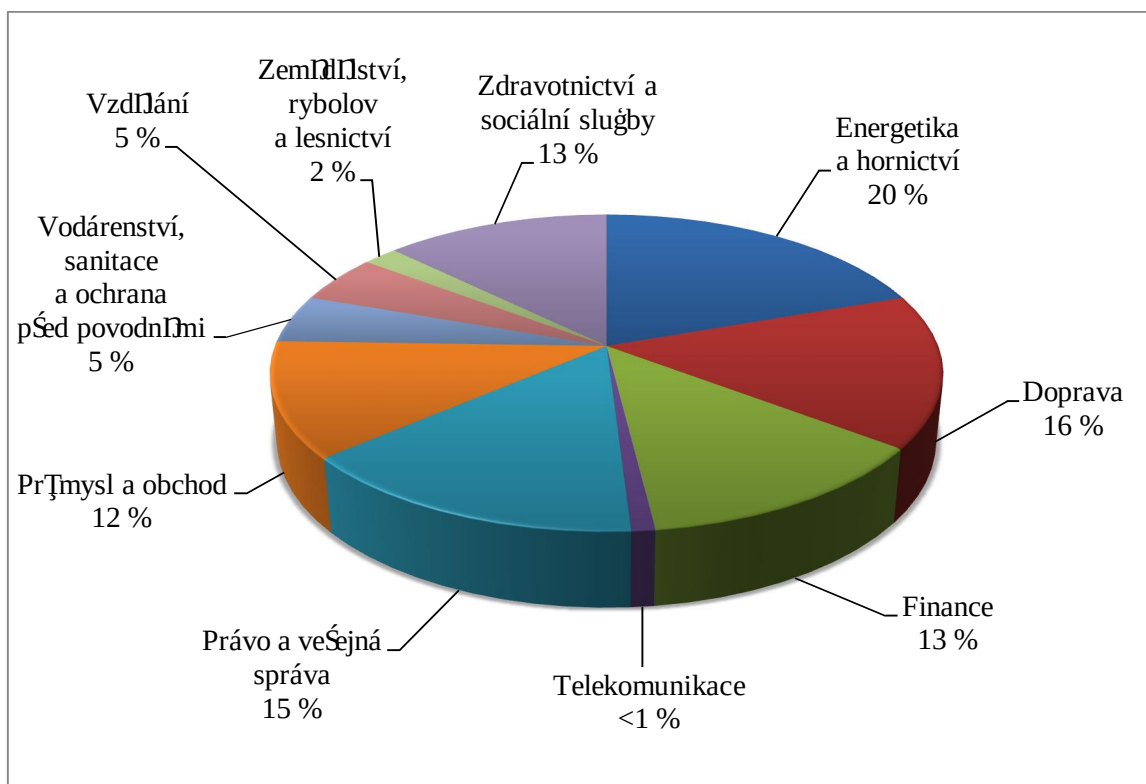
Graf 3: Výše úvěrů WB poskytnutých zemím Evropy a střední Asie (v mil. USD)

Zdroj: vlastní zpracování podle World Bank Annual Report 2005-2015

Z grafu je zcela jasné, že zatímco podpora IBRD dosahuje v této oblasti každý rok až několika miliard USD, úvěry od IDA se pohybují pouze v řádech pár set milionů. To samozřejmě souvisí s rozdílným zaměřením těchto institucí WB. Naprosto stěžejní význam pro tento region má podpora ze strany IBRD, protože IDA se specializuje na podporu a finanční pomoc těm nejchudším státům. Daleko významnější úlohu má IDA

v zemích Afriky, kde se nachází většina chudých zemí bojujících nejen s extrémní chudobou (podrobněji o zaměření obou těchto agencí viz kapitola 2.4).

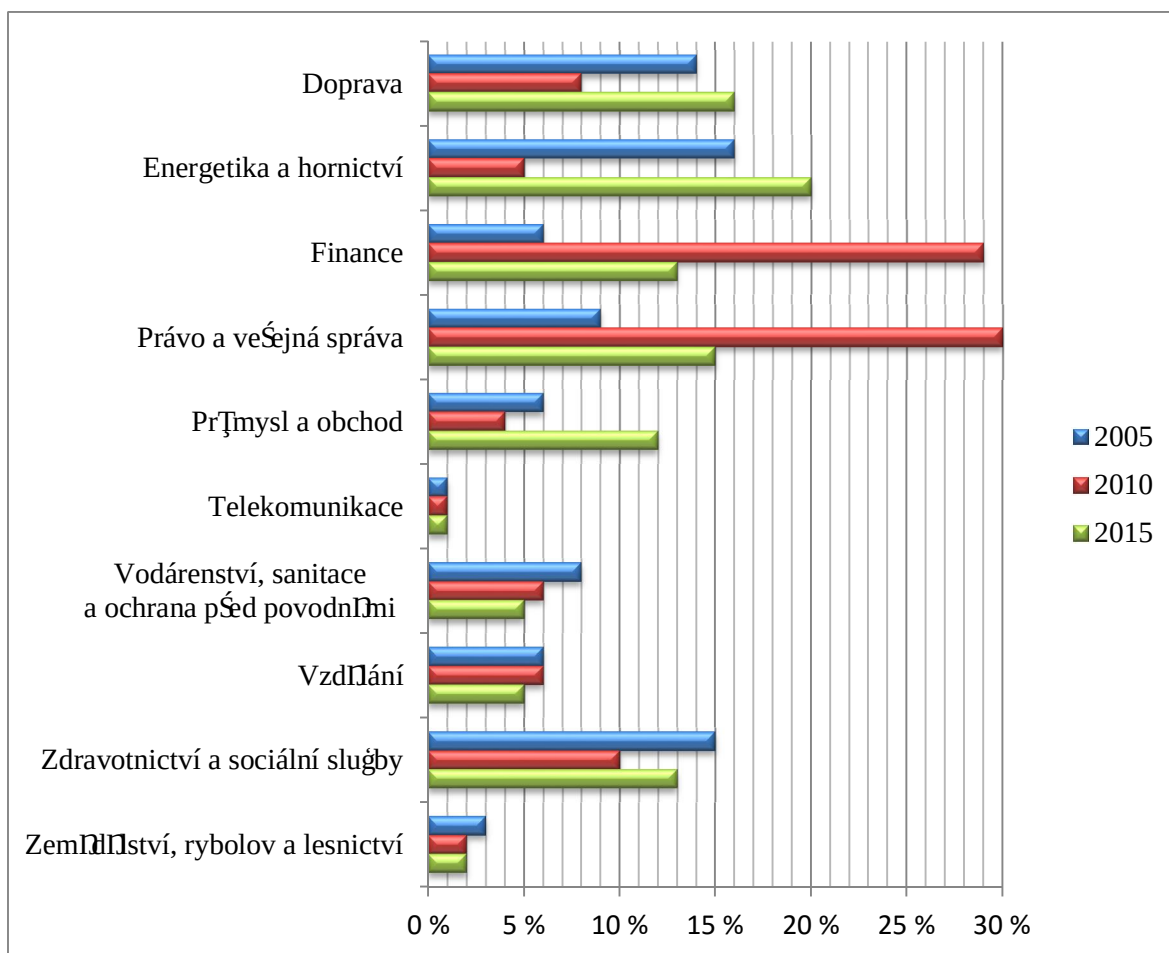
V roce 2015 WB schválila do sledované oblasti finanční pomoc v celkové výši 7,2 mld. USD na realizaci 54 projektů. Alokace této pomoci dle jednotlivých odvětví je zobrazena v grafu 4. Největší část úvěrů směřovala do oblasti energetika a hornictví (1,4 mld. USD) a dále do dopravy a práva (vl. veřejné správy) i do každé z těchto dvou oblastí po 1,1 mld. USD (World Bank Annual Report, 2015).

Graf 4: Alokace úvěrů WB dle odvětví v regionu Evropa a střední Asie v roce 2015

Zdroj: vlastní zpracování podle World Bank Annual Report 2015

Pro možnost porovnání a sledování vývoje změn v alokaci úvěrů poskytovaných WB v rámci různých odvětví je dále v grafu 5 uveden jejich vývoj ve třech různých letech s pětiletým intervalem mezi nimi (2005, 2010 a 2015). Starší data nemohla být pro tento účel použita z důvodu změny klasifikace jednotlivých odvětví, ke které došlo až po roce 2000. Dříve WB vyřezávala odlišná odvětví a porovnání se staršími roky by tak zcela ztratilo vypovídací schopnost a smysl.

Graf 5: Vývoj alokace úvěrů WB dle odvětví v regionu Evropa a střední Asie

Zdroj: vlastní zpracování podle World Bank Annual Report 2005, 2010 a 2015

Zajímavé jsou zde extrémní hodnoty nárůstu (až desítky procentních bodů) úvěrů v této oblasti směřujících do finančního sektoru, stejně jako do odvětví práva a veřejné správy, ke kterému došlo v roce 2010 na úkor značného utlumení úvěrování energetiky, hornictví a dopravy. Lze se však spíše domnívat, že toto není až do takové míry důsledkem dlouhodobé cílené intervence ze strany WB, nýbrž aktuálním navýšením úvěrování projektů realizovaných v dotčených sektorech v daném roce. Tomuto tvrzení nahrává i rok 2015, kdy se zkoumané hodnoty opět výrazně přiblížily těm v roce 2005.

Naopak z navýšení finančních prostředků směřujících do průmyslu a obchodu lze usuzovat, že se WB snaží o podporu (nejen) mezinárodního obchodu a větší integraci světového hospodářství.

Dále WB v roce 2015 podepsala s devíti zeměmi 19 smluv o poskytnutí technické pomoci a poradenství ohledně zdravotní péče, školství, veřejné správy, plánování a šíření investic do infrastruktury, ad. Celková cena uzavřených kontraktů činila 16 mil. USD (World Bank Annual Report, 2015).

WB (2015) se při formování rozvojové strategie pro tento region soustředí na dvě základní oblasti intervence – posílení konkurenceschopnosti a posílení hospodářského růstu prostřednictvím tvorby nových pracovních míst, environmentální, sociální a fiskální udržitelnosti, včetně boje proti změně klimatu.

V oblasti posílení konkurenceschopnosti a hospodářského růstu prostřednictvím vytvoření nových pracovních míst se WB snaží, aby přístup k financím měly malé až středně velké podniky v Kazachstánu a Turecku, investuje do informačních technologií, budování silnic a další infrastruktury v transformujících se zemích typu Albánie, Ázerbájdžán, Bělorusko, Chorvatsko, Kosovo, ad. Posílila regulace i inovace finančního sektoru a podnikatelského prostředí vedoucí k růstu konkurenceschopnosti v soukromém sektoru v Arménii, Kazachstánu, Polsku, Turecku a na Ukrajině. V Arménii a Turecku navrhla opatření, která by měla podpořit jejich export a vést k většímu zapojení těchto zemí do mezinárodního obchodu. WB se dále snaží vylepšit spolehlivost připojení k elektrické síti v Albánii, Arménii a na Ukrajině stejně jako se snaží podporovat rozvoj plynárenského sektoru v Turecku (World Bank Annual Report, 2015).

4.3 Přisobení Světové banky v ČR/ČSR

Co se týká úvěrů poskytnutých české, respektive československé vládě byly tímto vládám poskytnuty celkem tři úvěry od IBRD (všechny během devadesátých let). První úvěr ve výši 450 mil. USD byl určen na financování strukturálních změn ekonomiky, druhý úvěr ve výši 246 mil. USD směřoval do oblasti energetiky a životního prostředí (převážná část z něj byla využita k financování odsíření severočeských elektráren). Poslední, třetí úvěr ve výši 80 mil. USD byl schválen na rozvoj komunikací (MFČR, 2014).

Mimo přímé finanční podpory byl české republice též poskytován poradenský servis v podobě technické asistence v celé řadě klíčových oblastí – makroekonomická

problematika, energetika, životní prostředí a právní rámec upravující působení soukromého sektoru (MFLR, 2014).

4.3.1 Donorské aktivity ČR ve Světové bance

Vzhledem k tomu, že Česká republika již zavržila svůj přechod mezi vyspělé země nemá nárok dále žádat finanční podporu WB. Sama se však do pomoci rozvojovým a transformujícím se zemím může zapojit. V soulasně době se podílí na celé řadě aktivit a přispívá do široké škály programů podporujících rozvoj těchto ekonomik. Tato část práce zmiňuje několik nejvýznamnějších z nich (MFLR, 2014).

Každé tři roky probíhají jednání o doplnění prostředků organizace IDA, které jsou poté rozdělovány nejchudším rozvojovým zemím. Příjemcům pomoci jsou poskytovány ve formě zvýhodněných půjček, záruk a grantů. V roce 2013 skončil již 16. cyklus doplňování zdrojů, na kterém se ČR podílela poskytnutím více než 338 mil. Kč. V prosinci 2013 byla uzavřena jednání upravující 17. doplnění zdrojů ve třetím období od července 2014 do června 2017, při kterém by ČR měla přispět částkou téměř 350 mil. Kč (MFLR, 2014).

Jak uvádí Sedláček (2008), v roce 2006 vstoupila v platnost iniciativa zemí skupiny G8 na multilaterální odpůdění dluhů (dále jen MDRI). Tato dohoda by měla během 40 let vést ke stoprocentnímu odpůdění dluhů 30 zemím splňujícím kritéria ze strany IDA, IMF a Africké rozvojové banky. IMRD úplným odpůděním dluhů uvolní finanční prostředky, aby dotčené země mohly dosáhnout rozvojových cílů tisíciletí. I když je tato dohoda společnou akcí tří různých mezinárodních finančních institucí, rozhodnutí o konečném odpůdění dluhu včetně jeho realizace je odpovědností každé z nich.

MDRI je realizována prostřednictvím dvou speciálních zřízených fondů – MDRI I Trust a MDRI II Trust. V rámci prvního z nich mají být poskytovány finanční prostředky zemím s ročním důchodem na obyvatele menším než 380 USD, v rámci fondu MDRI II Trust by měly být nashromážděny finanční prostředky zemím, které mají roční důchod na obyvatele větší než 380 USD (Sedláček, 2008).

Ministerstvo financí L.R (2014) uvádí, že odhadované celkové náklady spojené s touto iniciativou činí 50 mld. USD. L.R uhradila v roce 2014 již osmou splátku ve výši 8,29 mil. Kč a do roku 2025 se zavázala přispět dalšími 140 mil. Kč.

L.R je také pravidelným přispěvatelem do Globálního fondu životního prostředí (Global Environment Facility; dále jen GEF), který je spravován IBRD. Financování jeho aktivit je zajišťováno speciálním fondem GEF Trust Fund, do kterého zapojené země přispívají každé 4 roky. Během pátého finančního období (červenec 2010 – červen 2014) L.R do tohoto fondu přispěla částkou přesahující 116 mil. Kč (MFLR, 2014).

V roce 2008 a 2009 se L.R také aktivně zapojila do financování podpory sociálního a ekonomického rozvoje Kosova. Do speciálně zřízeného fondu přispěla v obou letech částkou 500 000 EUR, tedy více než 13 mil. Kč (MFLR, 2014).

Závěr

Během tvorby této bakalářské práce bylo až překvapivé množství nalezené kritiky směřující na adresu WBG. Ta se týká zejména korupce, která podle řady kritiků do značné míry ovlivňuje činnost celé WBG. Je pravdou, že WBG hospodá s ohromnými finančními prostředky a rozhoduje o podpoře projektů v hodnotě až několika miliard USD a zcela jistě by každá z členských zemí byla nejraději, kdyby co nejvíce část prostředků WBG směřovala na realizaci projektů právě v rámci její ekonomiky. Není tedy až tak velkým překvapením, že tato instituce poměrně často bývá obviněna z účelového vybírání projektů. K výraznému zvýšení transparentnosti (nebo právě naopak?) činnosti této organizace by mohla přispět, kdyby podléhala vnější kontrole.

Na druhou stranu bylo možné přesvědčit se, jak významnou roli hraje především finanční podpora chudých a rozvojových zemí právě ze strany všech agencí WBG. Z materiálů WBG je jasné vidět, že strategická podpora těchto oblastí v nich vede ke stabilnímu hospodářskému růstu a vylepšení životních podmínek. Avšak WBG je sama o sobě asi příliš malým hráčem na to, aby zcela vymýtila chudobu (je-li to vůbec možné). Stejně je tomu i v případě hospodářského vývoje jednotlivých zemí. WBG může poskytnout kapitál a technickou pomoc pro realizaci projektů, avšak jejich efektivní využití a přenos pro danou ekonomiku bude vždy záležet spíše na vládě a představitelích dané země.

WBG tedy hospodářský vývoj rozvojových zemí zcela jistě podporuje, a to i prostřednictvím podpory podnikání, které představuje jednu z klíčových oblastí pozitivně ovlivňujících ekonomický vývoj rozvojových zemí. Co se však týká podpory podnikatelských subjektů z rozvojových a transformujících se zemí, tam už je situace o poznání diskutabilnější. Pokud některá z agencí WBG schválí realizaci projektu v rozvojové zemi, obvykle na jeho dodávku (přp. na dodávku jeho částí) vyhlásí konkurz s cílem najít nejvhodnějšího dodavatele. Tohoto výběrového řízení se samozřejmě mohou zúčastnit podnikatelské subjekty z jakéhokoli členského státu WBG. Výsledkem je skutečnost, že velká část finančních prostředků poskytnutých WBG končí v ekonomicky vyspělých státech, odkud si rozvojové země najímají experty pro konzultaci, přp. realizaci projektů. I když je tedy v rozvojové zemi nějaký projekt uskutečněn, domácí podnikatelské subjekty se na něm mnohdy ani nemají šanci podílet.

I přes veškerou kritiku směřující na činnost této organizace, má ale zcela jistě svoji nezastupitelnou pozici na poli podpory hospodářského růstu a vymýcení chudoby v těch nejchudších oblastech na světě. Během svojí existence se tato instituce stala jednou z nejvýznamnějších mezinárodních organizací, která ovlivňuje nejen hospodářský vývoj našeho světa.

Cílem práce bylo přiblížit organizaci WBG i od událostí vedoucích k jejímu založení, až po činnost této mezinárodní instituce, která se zabývá strategickou podporou rozvojových zemí s cílem zabezpečit v nich stabilní a dlouhodobě udržitelný hospodářský růst. Naprosto klíčová je přitom nabídka jejích finančních služeb (poskytování úvěrů na realizaci nejrůznějších projektů), nejedná se však o jedinou aktivitu této instituce i WBG také nabízí technickou pomoc nebo poradenské služby v oblasti legislativních, technických nebo právních otázek.

V neposlední řadě byly v práci podrobněji analyzovány nástroje podpory celé této skupiny směřující zejména do oblastí s transformujícími se ekonomikami a také demonstrovány konkrétní výsledky (získané rozбором sekundárních dat), na kterých se WBG podílela svojí činností. Cíl této bakalářské práce byl splněn.

Seznam použité literatury

Citace

CIHELKOVÁ, Eva. Světová ekonomika: obecné trendy rozvoje. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-155-0.

CIHELKOVÁ, Eva. Vnější ekonomické vztahy Evropské unie. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2003. ISBN 80-7179-804-5.

ČERNOHLÁVKOVÁ, Eva, Alexej SATO a Josef TAUČER. Finanční strategie v mezinárodním podnikání. ASPI, 2007. ISBN 178-80-7357-321-8.

DOLEŽAL, Jiří. Světová banka - vznik, organizace a kritika. Praha. 2008. Diplomová práce. Vysoká škola ekonomická v Praze, Fakulta financí a účetnictví, Katedra měnové teorie a politiky. Vedoucí práce Doc. Ing. Jaroslava Durčáková, CSc.

DURČÁKOVÁ, Jaroslava, Martin MANDEL a Josef TAUČER. Mezinárodní finance. 2. dopl. vyd. Praha: Management Press, 2003. ISBN 80-726-1090-2.

KUBÍČKA, Václav, Martin MANDEL a Josef TAUČER. Mezinárodní ekonomické vztahy. 2. dopl. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-191-5.

KUNEČOVÁ, Hana. Světová ekonomika: nové jevy a perspektivy. 3., přeprac. a dopl. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-502-2.

LIČKA, Václav, Daniel STAVÁREK a Josef TAUČER. Světové a regionální finanční instituce. Praha: Professional Publishing, 2003. ISBN 80-864-1940-1.

MARKOVÁ, Jana. Mezinárodní měnové instituce. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 2002. ISBN 80-245-0431-6.

MARKOVÁ, Jana, Daniel STAVÁREK a Josef TAUČER. Mezinárodní měnová spolupráce. Praha: Oeconomica, 2006. ISBN 80-245-1053-7.

RŠ LĚK, Jiř. Světová banka i analýza i innosti. Praha. 2010. Diplomová práce. Bankovní institut vysoká škola Praha, Katedra finančních obchodů. Vedoucí práce doc. Ing. Jana Marková, CSc.

SEDLÁČEK, Petr. Mezinárodní měnový fond ve 21. století. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2008. ISBN 978-80-7400-012-6.

SYROVÁTKA Miroslav, HARMÁČEK, Jaromír. 2014. Klasifikace rozvojových zemí. Rozvojová studia i vybrané kapitoly. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.

ČVEJNAR, Jan. Transition Economies: Performance and Challenges. Journal of Economic Perspectives. 2002. Winter 2002: 3-28. ISSN 0895-3309.

World Bank. *Doing business 2015: going beyond efficiency : comparing business regulations for domestic firms in 189 economies : a World Bank Group flagship report*. Twelfth edition. Herndon, Virginia: World Bank Group, 2014. ISBN 978-1-4648-0352-9.

Bibliografie

KALÍNSKÁ, Emilie. Mezinárodní obchod v 21. století. 1. vyd. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3396-8.

KUNEČOVÁ, Hana, Aleš KOCOUREK, Pavla BEDNÁŘOVÁ, Eva CIHELKOVÁ a Miloš NOVÝ. Světová ekonomika a nové jevy a perspektivy. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-502-2.

PŘEULIL, Jiří. Charakteristika a analýza činnosti Světové banky. Praha. 2005. Diplomová práce. Bankovní institut vysoká škola Praha, Katedra financí a ekonomie. Vedoucí práce doc. Ing. Jana Marková, CSc.

The World Bank Group. *The World Bank Group A to Z*. Washington, District of Columbia: The World Bank, 2015. ISBN 978-1-4648-0383-3

Výroční zprávy WB

World Bank. 2000. The World Bank Annual Report 2000 : Volume 1. Annual Review and Summary Financial Information. Washington, DC. © World Bank.
<https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/13935>

World Bank. 2001. The World Bank Annual Report 2001 : Volume 1. Year in Review. Washington, DC. © World Bank.
<https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/13933>

World Bank. 2002. The World Bank Annual Report 2002 : Volume 1. Main report. Washington, DC. © World Bank.
<https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/13931>

World Bank. 2003. The World Bank Annual Report 2003 : Volume 1. Year in Review. Washington, DC. © World Bank.
<https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/13929>

World Bank. 2004. The World Bank Annual Report 2004 : Volume 1. Year in Review. Washington, DC. © World Bank.
<https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/13927>

World Bank. 2005. The World Bank Annual Report 2005 : Year in Review, Volume 1. Washington, DC. © World Bank.
<https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/7537>

World Bank. 2006. The World Bank Annual Report 2006. Washington, DC. © World Bank. <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/7526>

World Bank. 2007. The World Bank Annual Report 2007. Washington, DC. © World Bank. <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/7534>

World Bank. 2008. The World Bank Annual Report 2008 : Year in Review. Washington, DC. © World Bank. <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/7524>

World Bank. 2009. The World Bank Annual Report 2009 : Year in Review, Volume 1. Washington, DC. © World Bank.
<https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/4354>

World Bank. 2010. The World Bank Annual Report 2010 : Year in Review. World Bank Annual Report. Washington, DC. © World Bank.
<https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/5906>

World Bank. 2011. The World Bank Annual Report 2011 : Year in Review. Washington, DC. © World Bank. <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/2378>

World Bank. 2012. The World Bank Annual Report 2012 : Volume 1. Main Report. World Bank Annual Report. Washington, DC. © World Bank.
<https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/11844>

World Bank. 2013. The World Bank Annual Report 2013. Washington, DC. © World Bank. <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/16091>

World Bank. 2014. The World Bank Annual Report 2014. Washington, DC. © World Bank. <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/20093>

World Bank. 2015. The World Bank Annual Report 2015. Washington, DC. © World Bank. <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/22550>

Elektronické dokumenty

Department of Finance Canada. 2014. *Canada at the IMF and World Bank Group 2013-2014* [online]. Dostupné z: <http://www.fin.gc.ca/bretwood/bretwd13-02-eng.asp>

CzechTrade. 2014. *Doing Business Indonésie* [online]. Dostupné z: http://www.czechtrade.cz/d/documents/01/zk_Indonesie/Doing_business_Indonesie_2015.pdf

Hospodářské noviny. 2015. *Nejlépe se podniká v Singapuru. Česko si v žebříčku Světové banky pohoršilo, umístilo se na 36. místě* [online]. Dostupné z: <http://byznys.ihned.cz/c1-64795980-nejlepe-se-podnika-v-singapuru-cesko-si-v-zebricku-svetove-banky-pohorsilo-umistilo-se-na-36-miste>

International Bank for Reconstruction and Development. 2016a. *International Bank for Reconstruction and Development* [online]. The World Bank Group [cit. 2016-01-15]. Dostupné z: <http://www.worldbank.org/en/about/what-we-do/brief/ibrd>

International Bank for Reconstruction and Development. 2016b. *Subscriptions and voting power of member countries* [online]. The World Bank Group [cit. 2016-02-10]. Dostupné z: <http://siteresources.worldbank.org/BODINT/Resources/278027-1215524804501/IBRDCountryVotingTable.pdf>

International Development Association. 2016. *What is IDA* [online]. The World Bank Group [cit. 2016-01-22]. Dostupné z: <http://www.worldbank.org/ida/what-is-ida.html>

International Centre for Settlement of Investment Disputes. 2016. *About ICSID* [online]. The World Bank Group [cit. 2016-01-22]. Dostupné z: <https://icsid.worldbank.org/apps/ICSIDWEB/about/Pages/default.aspx>

International Finance Corporation. 2016. *Overview* [online]. The World Bank Group [cit. 2016-01-21]. Dostupné z: http://www.ifc.org/wps/wcm/connect/corp_ext_content/ifc_external_corporate_site/about+ifc_new

Multilateral Investment Guarantee Agency. 2016. *Who we are* [online]. The World Bank Group [cit. 2016-01-26]. Dostupné z: <https://www.miga.org/who-we-are>

Ministerstvo financí ČR. 2014. *Skupina Světové banky* [online]. Praha: Ministerstvo financí České republiky [cit. 2015-12-10]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/mezinarodni-spoluprace/mezinarodni-institute/skupina-svetove-banky-11654>

Ministerstvo průmyslu a obchodu. 2015. *Česká republika zlepšila své postavení v žebříku Světové banky Doing Business* [online]. Dostupné z: <http://www.mpo.cz/dokument165633.html>

Ministerstvo životního prostředí ČR. 2015. *Globální fond životního prostředí* [online]. Praha: Ministerstvo životního prostředí České republiky [cit. 2016-04-05]. Dostupné z: http://www.mzp.cz/cz/globalni_fond_zivotniho_prostredi

NěMEC, Petr. 2012. *Světová banka: Nejdražší zeměna Ásouzení seň? Česká republika* [online]. Dostupné z: http://mediator-praha.cz/cs/publikace/14_svetova-banka-nejdrazsi-zeme

World Bank. 2015. *New Country Classifications* [online]. The World Bank [cit. 2016-04-01]. Dostupné z: <http://data.worldbank.org/news/new-country-classifications-2015>

World Bank. 2016a. *Board of Directors* [online]. The World Bank [cit. 2016-01-05]. Dostupné z: <http://www.worldbank.org/en/about/leadership/directors>

World Bank. 2016b. *Board of Governors* [online]. The World Bank [cit. 2016-01-05]. Dostupné z: <http://www.worldbank.org/en/about/leadership/governors>

World Bank. 2016c. *Governors and Alternates* [online]. The World Bank [cit. 2016-01-06]. Dostupné z: <http://siteresources.worldbank.org/BODINT/Resources/278027-1215526322295/BankGovernors.pdf>

World Bank. 2016d. *History* [online]. The World Bank [cit. 2015-11-29]. Dostupné z: <http://www.worldbank.org/en/about/history>

World Bank. 2016e. *Member countries* [online]. The World Bank [cit. 2015-12-05]. Dostupné z: <http://www.worldbank.org/en/about/leadership/members>

World Bank. 2016f. *Organization* [online]. The World Bank [cit. 2015-12-20]. Dostupné z: <http://www.worldbank.org/en/about/leadership>

World Bank. 2016g. *Projects & Operations* [online]. The World Bank [cit. 2016-04-19]. Dostupné z: http://www.worldbank.org/projects/search?lang=en&searchTerm=®ionname_exact=Europe%20and%20Central%20Asia

World Bank. 2016h. *What We Do* [online]. The World Bank [cit. 2016-03-27]. Dostupné z: <http://www.worldbank.org/en/about/what-we-do>

World Bank Group. 2013. *The World Bank Group Archivist's Chronology 1944-2013* [online]. Washington, District of Columbia: The World Bank [cit. 2015-11-25]. Dostupné z: <http://pubdocs.worldbank.org/pubdocs/publicdoc/2015/9/186241442500110286/PDF-World-Bank-Group-Archivists-Chronology-1944-2013.pdf>